

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA YER ALAN KAVRAMLARIN
6. VE 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERDE
KULLANILMA SIKLIKLARI İLE GİRİŞ, GELİŞTİRME VE PEKİŞTİRME
DÜZEYLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

HACI MUSTAFA CİRİTÇİ

YRD. DOÇ.DR. İSMAİL TAŞLI

MANİSA

2012

ÖZET

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler programında yer alan kavramların 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki metinlerde kullanılma sıklıkları ile giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyleri açısından değerlendirilmesi araştırılmıştır. Bu araştırmaya Manisa ili Demirci ilçesi ilköğretim okullarında 6. ve 7.sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları kaynaklık etmiştir.

Araştırma tarama modeli türlerinden genel tarama modeli seçilerek yapılmıştır. İlgili kitapların içerik çözümlemesi yapılarak elde edilen bulgular tablolar haline getirilmiş, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sosyal bilgiler dersi eğitim programında yer alan 6. ve 7. sınıftaki kavramların birçoğunun SBDK ve SBÖÇK’lerdeki metinlerde kullanılmadığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersi eğitim programında yer alan 6. ve 7. sınıftaki kavramlardan;

- 6.sınıf SBDK’deki metinlerde 50 adet kavram,
- 6.sınıf SBÖÇK’deki metinlerde 79 adet kavram,
- 7.sınıf SBDK’deki metinlerde 34 adet kavram,
- 7.sınıf SBÖÇK’deki metinlerde 55 adet kavramın ilgili kitaplardaki metinlerde kullanılmadığı görülmektedir.

SBP’de 6.sınıftaki kavramlardan 9 tanesinin 7. sınıfta herhangi bir üniteye yer almadığı görülmektedir. SBP’de 6. sınıftaki kavramlarla SBDK’de ünite başlarındaki “Ünitimizin Kavramları” adlı bölüm arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır. SBP 6.sınıfta olması gereken fakat olmayan 80 adet kavram görülmektedir.

SBP 6.sınıfta yer alan “gümrük ve teokrasi” adlı kavramların 6.sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’de yer almadığı görülmektedir. Yine bu kavramların SBP 6.sınıftaki kavramlar arasında giriş düzeyinde verildiği fakat 7.sınıftaki kavramlar arasında olmadığı görülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersi eğitim programında 6. sınıftaki kavramların daha çok geliştirme ve pekiştirme düzeyinde, 7. sınıfta ise kavramların neredeyse tamamının pekiştirme düzeyinde öğretilmesinin hedeflendiği görülmektedir.

SBDK’deki metinlerde ve SBÖÇK’deki etkinliklerde kavramların pekiştirme düzeylerinde işlenmeleri çok az görülmekle birlikte kavramlar daha çok metin içlerinde kelime olarak tekrar edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kavram, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Programı.

ABSTRACT

In this study, the frequency of the use of the concepts existing in the social studies programme in the sixth and the seventh grade social studies course books and the evaluation in terms of the grades of beginning, improving and reinforcement has been researched. The course and workbooks of social studies being instructed in the primary schools in Demirci-MANİSA have been resources for this research.

A general survey model is chosen among the different types of research survey models. The findings that resulted from the analysis of the contents of the books were put in a table and led us to the following results:

It has been observed the most of the concepts existing in the academic programme of the social studies in the sixth and seventh grades have not been used in the texts of Social Studies Course Book and Social Studies Students Work Book.

It has been observed that following items don't take place in course and work books:

- 50 items of concepts in the texts in the sixth grade Social Studies Work Book,
- 79 items of concepts in the texts in the sixth grade Social Studies Students Work Book,
- 34 items of concepts in the texts in the seventh grade Social Studies Work Book,
- 55 items of concepts in the texts in the seventh grade Social Studies Students Work Book,

It has been observed that nine of the concepts in the sixth grade have not been in any of the units in the seventh grade. There has been lack of cooperation on concepts of the sixth grade Social Studies Programme and the part of 'the concepts of our unit' in the beginnings of the units. It has been observed that 'there have been 80 items of concepts which have to be in the sixth grade but not having been.'

It has been observed that the concepts of 'customs and theocracy' existing in the sixth grade Social Studies Programme have not been in the sixth grade Social Studies Teacher's Book; Social Studies Work Book and Social Studies Students Work Book and these concepts have been presented in the beginning grade in the sixth grade concepts but have not been in the concepts in the seventh grade.

It has been observed that sixth grade concepts have been aimed to be instructed mainly in the level of improving and reinforcement , the seventh grade concepts to be instructed nearly almost in the reinforcement level.

The concepts have been repeated in the texts as words, clearly, in addition to that it has been rarely observed the concepts in the texts in Social Studies Work Book and the activities in Social Studies Students Work Book to be instructed in the level of reinforcement ,

Keywords: Concept, Social Studies, Social Studies Programme.

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları İle Giriş, Geliştirme ve Pekiştirme Düzeyleri Açısından Değerlendirilmesi ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2012

H.Mustafa CİRİTCİ

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	437350
Yazar Adı / Soyadı	HACI MUSTAFA CİRİTÇİ
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 12259354124
Telefon / Cep Telefonu	
e-Posta	hmciritci@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. Ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları İle Giriş, Geliştirme Ve Pekiştirme Düzeyleri Açısından Değerlendirilmesi
Tezin Tercümesi	The Using Frequency In The Texts In The Textbooks Of The Level Of The Sixth And Seventh Classes And The Evaluation Of The Levels Of Introduction, Development and Reinforcement Of The Concepts Which Take Place In The Social Studies Program
Konu Başlıkları	Eğitim ve Öğretim
Üniversite	Celal Bayar Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	İlköğretim Bölümü
Anabilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2012
Sayfa	115
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. İsmail TAŞLI
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	Kavram, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Programı.
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a.Yukanda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve eteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

17.07.2012

İmza:

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 25.06.2012 tarih ve 12/11 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hacı Mustafa CİRİTCİ'nin " Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları İle Giriş, Geliştirme ve Pekiştirme Düzeyleri Açısından Değerlendirilmesi" Konulu tezi incelenmiş ve aday 05.07.2011 tarihinde saat 14.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

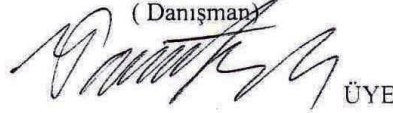
Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	<u>OY BİRLİĞİ</u>	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	<u>OY ÇOKLUĞU</u>	☐
RED edilmesine	**	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.

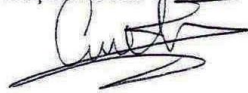
BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. İsmail TAŞLI
(Danışman)

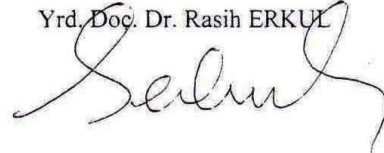
ÜYE

Doç. Dr. Celal METİN

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Rasih ERKUL

Evet Havır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

☐	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐

ÖNSÖZ

Siyasi sınırların önemini kaybettiği, uluslararası standartlara sahip olmayan bireylerin herhangi bir alanda başarılı olamadığı günümüz dünyasında, toplumun beklentilerine cevap verebilecek bireyler yetiştirmek, eğitim kurumlarının en önemli hedefi haline gelmiştir. Bu amaçla hazırlanan yeni Sosyal Bilgiler programında; öğrenci merkezli, sosyal bilgiler açısından bilgi ve beceriyi dengeleyen, diğer ders ve ara disiplinler ile Sosyal Bilgiler konularını ilişkilendirilmeye önem verilmiştir.

Sosyal Bilgiler programında önemli bir yeri olan kavramların öğrenciler tarafından üst düzeyde anlaşılabilmesi hedeflenen bir durumdur. Bu hedef doğrultusunda başladığım çalışmamda, Sosyal Bilgiler programında yer alan kavramların 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki metinlerde kullanılma sıklıkları ile giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyleri açısından değerlendirilmesi araştırılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında değerli vaktini benimle paylaşan ve çalışmanın bu safhaya gelmesinde tecrübeleriyle bana yol gösteren danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. İsmail TAŞLI' ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
YEMİN METNİ	v
TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYINLAMA FORMU.....	vi
TUTANAK.....	vii
ÖNSOZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi

I.BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1 Sosyal Bilgiler Kavramının Tarihiçesi	3
1.2 6. ve 7. Sınıf SBP’de Yer Alan Kavramlar Listesi.....	5
1.3 6. ve 7.Sınıf SBP’da Yer Alan Kavramların Sözlük Anlamları	7

II. BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	15
2.1 Araştırmanın Önemi	15
2.2 Araştırmanın Amacı	16
2.3 Problem Cümlesi	16
2.4 Alt Problemler	17
2.5 Sayılılar	17
2.6 Sınırlılıklar	18
2.7 Tanımlar	18
2.8 İlgili araştırmalar	19

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	25
3.1 Yöntem	25
3.2 Çalışma Evreni	25
3.3 Örneklem	25
3.4 Veri Toplama Araçları	25

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR	26
4.1 6. ve 7. Sınıf SBP ve SBÖKK’lerde Yer Alan Kavramların SBDK ve SBÖÇK’lerde Kullanılma Sıklıkları İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	27
4.2 6. ve 7.Sınıf SBP’de Yer Alan Kavramların 6. ve 7. SBÖKK’de İşleniş Düzeylerine Göre Dağılımı İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	58
4.3 SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK’de Ünite Başlarındaki Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlara Ait Bulgu ve Yorumlar	69
4.4 6.Sınıf SBDK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖKK’de Yer Alan Kazanımlarla Bağlantılarını Gösteren Bulgu ve Yorumlar	74
4.5 7.Sınıf SBDK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖKK’de Kazanımlarla Bağlantılarını Gösteren Bulgu ve Yorumlar	89

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	99
5.1 Sonuçlar	99
5.2 Öneriler	100

KAYNAKÇA	102
-----------------------	-----

KISALTMALAR

SBP: Sosyal Bilgiler Programı

SBÖKK: Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı

SBDK: Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

SBÖÇK: Sosyal Bilgiler Öğrenci Çalışma Kitabı

DK: Ders Kitabı

ÖKK: Öğretmen Kılavuz Kitabı

ÖÇK: Öğrenci Çalışma Kitabı

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihinin her safhasında, her anında bilgiye ihtiyaç duyulmuştur. Çünkü bilgiye olan ihtiyaç, insanın doğuştan getirdiği en önemli özelliklerinden biridir. Dolayısıyla bilgi olmadan yaşamda süreklilik sağlanamaz. Aynı zamanda insanın, sürekli gelişen ve değişen bir dünyada ortaya çıkan her yeni bilgiyi edinmesi ve uygulaması mümkün değildir. Bu itibarla insan, edindiği bilgileri belirli bir metot çerçevesinde işlemek zorundadır.

Günümüz çağdaş eğitim sistemlerinde eğitim ve bilgiye bakış açısı da değişmiştir. Artık bilgilerin zihinlerde depo edilmesinden çok, bilginin kullanılması ve bilgiye ulaşmanın yollarının okullarda öğretilmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu anlamda gelişmiş ve gelişmekte olan her ülkede olduğu gibi ülkemizde de öğretim programlarının günün değişen şartlarına göre güncelleştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır(Samancı Kılıç ve Abay 2005).

Bilgilerin kazanılması, işlenmesi ve hayat boyu devam edecek olan insan hayatında kullanılması bir eğitim ortamının varlığını zorunlu kılmıştır. İlköğretim kurumu, çocuğunun eğitiminde ailesi ve okul öncesi eğitiminden sonra en uzun süreli bir eğitim kurumudur(Altıntaş, 2008). Sosyal bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili, temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır(Öztürk ve Otluoğlu, 2002; AKT: Taşlı, 2005).

Dünyada ve ülkemizde sürekli gelişen ve değişen eğitim sistemlerine paralel olarak diğer derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler derslerinde de her geçen gün yeni anlayışlar ve görüşler ortaya atılmaktadır(Taşlı, 2000). İletişimin gelişmesi ve bilgi patlamasıyla birlikte, değişen ve gelişen dünyada, etkili ve verimli vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinen Sosyal Bilgiler dersinin iki kapak ve dört duvar arasında bilginin aktarımı olarak değil; öğrencinin bilgiyi elde etmesi, bilimsel ve sistematik düşünme becerilerini kazanması olarak öğretilmesi gerekmektedir (Gelen, 2002).

Sosyal Bilgiler programının geniş bir içeriğe sahip olması, şüphesiz öğretme-öğrenme süreci açısından bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda içeriğin öğrencilere faydalı hale getirilmesi, bilginin sınıflandırılarak belirli bir sistem içinde öğretilmesiyle daha kolay olacaktır.

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından biri öğrencilerin ünitelerle ilgili çeşitli sosyal kavramları anlayabilmeleridir. Öğrenciler ilköğretime başladıktan sonra hayatlarında ilk defa bazı sosyal kavramlarla karşılaşmaktadırlar. İlk kez karşılaşılan bu tür kavramları, öğrenciler çoğu zaman anlamakta güçlük çekmekte, bu kavramları birbirine karıştırabilmekte veya kavramlarla ilgili yanlışlara düşmektedirler. Eğitim kurumlarımızdaki geleneksel yöntemlerle ders işleme ve teknolojik araçların okullardaki yetersizliği, öğrencilerin konuları anlamlı öğrenememelerine sebep olmaktadır(Samancı, Yazıcı, 2003).

Sosyal bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleşebilmesi için, programda yer alan çok sayıdaki kavramın, her öğrencinin zihninde aynı anlamı oluşturacak şekilde geliştirilmesi gerekir(Taşlı, 2005). Sosyal Bilgiler öğretiminde zorluklar bununla da sınırlı kalmaz. Çocuklar arasındaki bireysel özelliklerden dolayı oluşan öğrenme farklılıklarını ortadan kaldırmak için, Sosyal Bilgiler öğretiminde çağdaş ölçütlere sahip Sosyal Bilgiler öğretim programı, yöntem ve teknikleri, eğitim teknolojileri geliştirip uygulayarak öğretmenin eğitim ortamını zenginleştirip, sınıf ortamını çeşitlendirmesi gerekmektedir(Altıntaş, 2008).

Sosyal bilgiler öğretiminde çok önemli yeri olan kavramlar aslında düşüncenin de temel taşlarıdır. Bu sebeple kavram zenginliği, açıklığı, bireyin anlayarak öğrenmesinde önemli bir etkidir ve bu sebeple okulda kavramların öğretilmesi çok önem taşır (Fidan, 1985; AKT: Taşlı, 2005) .

Yapılan bir araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretiminde öğretmenler“Sosyal bilgiler kavramlarının” öğretimini çok önemli bulmuşlardır. Buna karşılık“Sosyal bilgiler ilkelerinin öğretimi” ve “Sosyal bilgilerde problem çözme” becerisini önemli görmüşlerdir. Bu durum öğretmenlerin derslerde daha çok kavram öğretimi üzerinde durduklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir(Yanpar, 1993; AKT: Taşlı, 2000).

1.1 Sosyal Bilgiler Kavramının Tarihçesi

Sosyal bilgiler bir kavram olarak ilk defa 19. yy başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. O yıllarda ABD'de sosyal sözcüğü popüler sözcüklerden biriydi ve hemen hemen birçok reformun başında bir sıfat olarak bulunmaktaydı. Örneğin sosyal gelişme, sosyal verimlilik, sosyal gerçek, sosyal araştırmalar, sosyal kontrol, sosyal eğitim vb. (Hertzberg, 1981; AKT: Doğanay, 2008).

On sekizinci yüzyıl sonlarında reformist eğitimciler, yeni gelişmeye başlayan şehirleşmiş bir endüstri dönemi için, yeni bir eğitim programı geliştirmeye koyuldular. Bu gelişmelerin önemli nedenlerinden biri de, dünyanın çeşitli bölgelerinden göç ederek gelen göçmenlerin Amerikanlaştırılması için gerekli bir ortam sağlanmasıydı. Okul programlarında bulunan tarih dersi güncel olaylar ve sorunlardan kopuk, geçmişle ilgili bilgilerin kronolojik olarak sunulmasını sağlıyordu. 1916'da Ulusal Eğitim Birliği tarafından Orta Öğretimde Sosyal Bilgiler raporunun yayınlanmasından sonra sosyal bilgiler terimi sıklıkla kullanılır olmuştur. İlerlemeci felsefi akımın önde gelen temsilcilerinden John Dewey ve James Harvey Robinson'un düşüncelerinden oldukça etkilenen sosyal bilgiler kavramı, demokratik bir toplum için vatandaşlık eğitimi işlevini üstlenmiştir (Louisiana Council for the Social Studies, 1993; AKT: Doğanay, 2008).

Sosyal bilgiler akımının önde gelen liderlerinden biri olan Edgar B. Wesley 1937 yılında sosyal bilgileri "sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş şekli" olarak tanımlamıştır (Aktaran Hertzberg 1981, s.1). Wesley'in tanımındaki pedagojik amaçlar, toplum ve öğrencilerin gereksinimlerine dikkati çekmiştir. Basitleştirilen sosyal bilimler arasında tarih her zaman yerini korurken, siyaset bilimi, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji ve psikoloji farklı zamanlarda programda yerlerini almışlardır. Her ne kadar Wesley'in tanımı sosyal bilgilere disiplinler bir yaklaşımı ifade etse de, pedagojik amaçlar bu bilgilerin toplum ve öğrenci gereksinimleriyle bütünleştirilmesini sağlamıştır(Doğanay, 2008).

Daha sonraları sosyal bilgiler, disiplinler bir anlayıştan disiplinler arası bir anlayışa doğru kaymıştır. Etkin vatandaşlık amacıyla tüm sosyal bilimlerden seçilen bilgiler birleştirilerek bir program oluşturulmuştur. Bu programda sosyal bilim dallarının sınırları kaldırılmış ve bütüncül bir program anlayışı benimsenmiştir.

Bu anlayışı, önemli sosyal bilgiler eğitimcileri arasında yer alan Barr, Barth ve Shermis'in tanımlarında görmek mümkündür. Barr, Barth ve Shermis'e (1977, s. 69; AKT: Doğanay, 2008) göre sosyal bilgiler, “ vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileriyle ilgili bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesidir”. Bu anlayışa göre sosyal bilimlerin her biri kendine özgü doğası içinde bilimsel yöntemi kullanarak bilgi üretir. Bu bilgiler toplumun ve öğrencilerin sorunlarından ziyade, alana özgü özel sorunlara odaklanmıştır ve sayıca çok fazladır. Bunları sosyal bilimlerin ürettiği şekliyle öğrencilere sunmak yararsızdır.

Sosyal bilgiler kavramında farklı bir anlayış, 1960'larda ortaya çıkan yeni sosyal bilgiler anlayışıdır. Bu anlayışta sosyal bilgiler sosyal bilimlerle aynı anlamda kullanılmıştır. Temel varsayım, sosyal bilim dallarının temel kavramlarının ve bilgi üretme yönteminin kazanılmasının daha yararlı olacağıdır. Bu anlayış aslında, sosyal bilgiler kavramı oluşmadan önceki disiplinler yaklaşımının yeni bir versiyonudur. Temel fark, yeni sosyal bilgiler anlayışında araştırma-inceleme sürecine önem verilmesidir(Doğanay, 2008).

Günümüzde hem disiplinler arası hem de sosyal bilimler yaklaşımının farklı şekillerde yer aldığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) sosyal bilgiler şu şekilde tanımlamıştır.

Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzölen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, global bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (NCSS, 1993, s.3; AKT: Doğanay, 2008).

1.3 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramlar

Yapılandırmacı öğretimi dikkate alarak oluşturulan yeni SBP 4-7. sınıflarda kazandırılması gereken kavramlar listesi oluşturulmuştur. Listede yer alan kavramlar 4 yıllık eğitim-öğretim boyunca giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyinde kazandırılması hedeflenmektedir. Bu kavramlardan 6-7. sınıfa ait listede şu kavramlar yer almaktadır(MEB Sosyal Bilgiler Programı, 2005).

	Kavramlar	6.	7.
1.	Afet	⊙	
2.	Aile	⊙	
3.	Akrabalık	⊙	
4.	Anayasa	⊙	⊙
5.	Bağımsızlık	⊙	⊙
6.	Barış	⊙	⊙
7.	Beşeri ortam	⊙	⊙
8.	Bildirge (Beyanname)	⊙	⊙
9.	Bilim	⊙	⊙
10.	Birey	⊙	⊙
11.	Bölge	⊙	⊙
12.	Buluş	⊙	⊙
13.	Bütçe	⊙	⊙
14.	Coğrafi konum	⊙	⊙
15.	Cumhuriyet	⊙	⊙
16.	Çağ	○	⊙
17.	Çevre	⊙	⊙
18.	Çevre kirliliği	⊙	⊙
19.	Dayanışma	⊙	⊙
20.	Değer	⊙	⊙
21.	Değişim	⊙	⊙
22.	Demokrasi	⊙	⊙
23.	Devlet	⊙	⊙
24.	Dil	⊙	⊙
25.	Din	⊙	⊙
26.	Doğal kaynaklar	⊙	⊙
27.	Doğal ortam	⊙	⊙
28.	Duygu	⊙	⊙
29.	Düşünce	⊙	⊙
30.	Egemenlik	⊙	⊙

	Kavramlar	6.	7.
31.	Ekonomi	⊙	⊙
32.	Ekonomik faaliyet	⊙	⊙
33.	Ekvator	○	⊙
34.	Emek	⊙	⊙
35.	Enerji	⊙	⊙
36.	Estetik	⊙	⊙
37.	Etkileşim	○	⊙
38.	Fetih	○	⊙
39.	Gaza	○	⊙
40.	Gelenek	⊙	⊙
41.	Genelleme	○	⊙
42.	Girişimci	⊙	⊙
43.	Göç	⊙	⊙
44.	Görüş	○	⊙
45.	Grup	⊙	⊙
46.	Gümrük	○	
47.	Hak	⊙	⊙
48.	Harita	⊙	⊙
49.	Hoşgörü	⊙	⊙
50.	Islahat		○
51.	İhracat	⊙	⊙
52.	İklim	⊙	⊙
53.	İletişim		⊙
54.	İskân	○	⊙
55.	İsraf	⊙	⊙
56.	İşsizlik	⊙	⊙
57.	İthalât	⊙	⊙
58.	Kamuoyu	⊙	⊙
59.	Kant	⊙	⊙
60.	Katılım	⊙	⊙

	Kavramlar	6.	7.
61.	Kaynak	⊙	⊙
62.	Keşif		⊙
63.	Kıta	⊙	
64.	Kişilik	○	⊙
65.	Kronoloji	⊙	⊙
66.	Kurultay	○	⊙
67.	Kurum	⊙	⊙
68.	Kut	○	⊙
69.	Kutup	○	⊙
70.	Kültür	⊙	⊙
71.	Kültürel öge	⊙	⊙
72.	Küresel sorun	○	⊙
73.	Laiklik	○	⊙
74.	Medya	○	⊙
75.	Meslek	⊙	⊙
76.	Meşrutiyet	○	⊙
77.	Milat	○	⊙
78.	Millet	⊙	⊙
79.	Millî egemenlik	⊙	⊙
80.	Millî kültür	⊙	⊙
81.	Monarşi	○	⊙
82.	Nüfus	⊙	⊙
83.	Okyanus	○	⊙
84.	Olgu	⊙	⊙
85.	Oligarşi	○	⊙
86.	Ortak miras	⊙	⊙
87.	Ölçek	⊙	
88.	Özgürlük	○	⊙
89.	Pazar	⊙	⊙
90.	Reform		○
91.	Rol	⊙	⊙
92.	Rönesans		○
93.	Saltanat	⊙	⊙
94.	Sanat	⊙	⊙
95.	Sanayi	⊙	⊙
96.	Savaş	⊙	⊙

	Kavramlar	6.	7.
97.	Seçim	⊙	⊙
98.	Sermaye	⊙	⊙
99.	Sivil Toplum Kuruluşu	⊙	⊙
100.	Siyaset (Politika)		○
101.	Siyasî güç	○	⊙
102.	Sorumluluk	⊙	⊙
103.	Sosyal bilim	○	⊙
104.	Sözleşme	⊙	⊙
105.	Şehirleşme	⊙	⊙
106.	Tasarruf	⊙	⊙
107.	Teknoloji	⊙	⊙
108.	Telif ve patent	⊙	
109.	Teokrasi	○	
110.	Ticaret	⊙	⊙
111.	Tören	⊙	⊙
112.	Turizm	⊙	⊙
113.	Tüketim	⊙	⊙
114.	Ulaşım	⊙	⊙
115.	Uygarlık	○	⊙
116.	Üretim	⊙	⊙
117.	Ürün	⊙	⊙
118.	Vakıf		○
119.	Varsayım	○	
120.	Vatan	⊙	⊙
121.	Vatandaş	⊙	⊙
122.	Vergi	⊙	⊙
123.	Yargı	⊙	⊙
124.	Yasa	⊙	⊙
125.	Yasama	⊙	⊙
126.	Yatırım	⊙	⊙
127.	Yerleşme	⊙	⊙
128.	Yön	⊙	
129.	Yönetim	⊙	⊙
130.	Yürütme	○	⊙
131.	Yüzyıl	⊙	⊙

○ Bu kavram giriş düzeyinde verilecektir.
⊙ Bu kavram geliştirme düzeyinde verilecektir.
⊙ Bu kavram, pekiştirme düzeyinde verilecektir.

1.3 Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların Sözlük Anlamları

İlköğretim programında yer alan kavramlardan özellikle 6. ve 7.sınıfları ilgilendiren 131 kavram listelenerek Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamları ile tanımlanmıştır(Türkçe Sözlük, 2005).

Tablo-1: 6. ve 7.Sınıf SBP’da Yer Alan Kavramların Sözlük Anlamları

SAYI	KAVRAMIN ADI	SÖZLÜK ANLAMI
1	Afet	İnsanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran büyük olaylardır.
2	Aile	Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler vb.lerinin arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.
3	Akrabalık	Akraba olma durumu, yakınlık, hısımlık.
4	Anayasa	Devletin kuruluşunu, örgütlenişini, kişilerin devletle ilişkilerini düzenleyen temel yasa.
5	Bağımsızlık	Bağımsız olma durumu ya da niteliği, istiklal.
6	Barış	Savaşsızlık, savaşmama durumu, birbiriyle iyi geçinme durumu
7	Beşeri Ortam	İnsanla ilgili faktörlerin göz önünde bulundurulduğu ortam ya da kriterdir.
8	Bildirge	Kişilerin, kurumların ya da siyasal partilerin bir konudaki düşüncelerini, kararlarını ya da izlencelerini bildirmek için yayımladıkları yazı.
9	Bilim	Evrenin ya da olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneysel yöntemlere ve gerçekliğe dayanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim.
10	Birey	Kendine özgü nitelikleri yitirmeden bölünemeyen tek varlık, fert.
11	Bölge	Sınırları, yönetsel ya da ekonomik birliğe, toprak, iklim ve bitki özelliklerinin benzerliğine ya da üzerinde yaşayan insanların aynı soydan gelmiş olmalarına göre belirlenen toprak parçası, mıntıka.
12	Buluş	Bilinen bilgilerden yararlanarak daha önce bilinmeyen yeni bir bulguya ulaşma ya da yöntem geliştirme, icat.

13	Bütçe	Devletin, bir kuruluşun, bir aile ya da bir kimsenin gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerini tür ve ayrıntılarıyla gösteren çizelge.
14	Coğrafi Konum	Herhangi bir noktanın, dünya üzerinde kapladığı alana denir.
15	Cumhuriyet	Ulusun, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı devlet biçimi.
16	Çağ	Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, devir.
17	Çevre	Yaşamın gelişmesinde etki yapan doğal, toplumsal, kültürel dış etmenlerin bütünlüğü.
18	Çevre Kirliliği	Çevre öğeleri üzerinde yapısal zararlar oluşturan ve niteliklerini bozan yabancı maddelerin hava, su ve toprağa yoğun bir şekilde karışması olayı.
19	Dayanışma	Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması.
20	Değer	Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.
21	Değişim	Bir süreç içindeki değişikliklerin tümü.
22	Demokrasi	Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi.
23	Devlet	Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal örgütlü bir ulusun ya da uluslar topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık.
24	Dil	İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.
25	Din	İnsanların anlayamadıkları, karşısında güçsüz kaldıkları doğa ve toplum olaylarını, gizemsel nitelikteki güçlerle açıklamaya yönelmeleri olgusu.
26	Doğal Kaynaklar	Doğada kendiliğinden var olan kaynaklardır.
27	Doğal Ortam	Yeryüzünde insanın elinin değmediği alanlardır.
28	Duygu	Belirli nesne, olay ya da bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim.
29	Düşünce	Düşünme sonucu varılan, düşünmenin ürünü olan görüş, mütalaa, fikir.
30	Egemenlik	Ulusun ve onun tüzelkişiliği olan devletin yetkilerinin tümü, hükümranlık, hâkimiyet.

31	Ekonomi	İnsanların yaşayabilmek için üretme ve ürettiklerini bölüşme biçimlerinin ve bu eylemlerinden doğan ilişkilerin tümü.
32	Ekonomik Faaliyet	İnsanın yaşamak ve yücelmek için giriştiği her türlü iş.
33	Ekvator	Yeryuvarının eksenine dik olarak geçtiği ve yeryuvarını iki eşit parçaya böldüğü varsayılan en büyük çember.
34	Emek	Tasarımı kitle tüketimine yönelik sanayi ürünlerinin tasarlanması etkinliği.
35	Enerji	Maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan iş yapabilme yetisi.
36	Estetik	Güzellik duygusuyla ilgili olan ya da güzellik duygusuna uygun olan.
37	Etkileşim	Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi.
38	Fetih	Bir kent ya da ülkeyi savaşarak alma.
39	Gaza	İslam dinini korumak ya da yaymak amacıyla İslam olmayanlara karşı yapılan savaş, kutsal savaş, cihat.
40	Gelenek	Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane.
41	Genelleme	Zihnin genel düşünceler yapması işlemi ya da özelden genele geçiş, tamim.
42	Girişimci	Bir işi yapmak için girişimde bulunan kimse, müteşebbis.
43	Göç	Ekonomik, toplumsal ya da siyasal nedenlerle bireylerin ya da toplulukların bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine, bir ülkeden başka bir ülkeye gitme eylemi.
44	Görüş	Bir konu üzerinde varılan yargı, fikir.
45	Grup	Benzerliklerin ya da ortak amaçların bir araya getirdiği kimselerden oluşan topluluk.
46	Gümrük	Bir ülkeye giren ya da bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi.
47	Hak	Bir kimsenin; isteyebileceği, öne sürebileceği, kullanabileceği toplumca ve kanunlarca tanınan yetki.
48	Harita	Coğrafya, tarih, dil, nüfus vb. olgularla ilgili olarak yeryüzünün ya da bir parçasının, belli bir ölçeğe göre küçültülüp düzlem üzerine çizilen taslağı.
49	Hoşgörü	Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu.

50	Islahat	Genel olarak herhangi bir kuruluşta, devlet düzeninde eskimiş ya da bozulmuş olan yanları düzeltmek.
51	İhracat	Bir ülkenin ürettiği malları başka bir ülkeye veya ülkelere satmasıdır.
52	İklim	Yeryüzünün herhangi bir yerinde, atmosferin olaylarının ortaklaşa gerçekleştirdikleri etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu.
53	İletişim	Duygu, düşünce ya da bilgilerin usa gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme.
54	İskan	Bir topluluğun bir bölgeye yerleşme durumu.
55	İsraf	Gereksiz yere para, zaman, emek vb.yi harcama, savurganlık, tutumsuzluk.
56	İşsizlik	İşsiz kalma, iş bulamama durumu.
57	İthalat	Bir ülkeye başka bir ülkeden mal getirme veya satın alma işlemidir.
58	Kamuoyu	Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi, halkoyu.
59	Kanıt	Bir Şeyin doğruluğu, gerçekliği konusunda kanı verici belge, delil.
60	Katılım	Bir süreç ya da bir durum içinde istençli ve eylemli olarak bir işi üstlenme ya da bir olayda etkin olma.
61	Kaynak	Araştırma ve incelemede yararlanılan belge.
62	Keşif	Var olduğu daha önce bilinmeyen bir Şeyin ortaya çıkarılması.
63	Kıta	Yeryüzünü oluşturan büyük kara parçalarına denir.
64	Kişilik	Toplumsal bir varlık olarak insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan koşulların tümü.
65	Kronoloji	Zaman bilimi ve olayların tarihsel sıralanması ile ilgili bilim dalı.
66	Kurultay	Bir kurumun, temel işleri konuşmak için belli sürelerle ya da gerektiķe yaptığı genel toplantı, kongre.
67	Kurum	Evlilik, aile, ortaklık, mülkiyet gibi köklü bir yapıyı içeren, genellikle devletle ilişkisi olan yapı veya birlik, müessese.
68	Kut	Devlet idaresinde g, yaratıcılık ve yetki bakımından sahip olunan üstün g.

69	Kutup	Yeryuvarlağının dönme eksenini üzerindeki iki noktadan her biri.
70	Kültür	Toplumdan topluma, milletten millete değişen davranış ve yaşayış biçimlerinin ortaya koyduğu maddî ve manevî değerler bütünü.
71	Kültürel Öge	Toplumdan topluma, milletten millete değişen davranış ve yaşayış biçimlerinin ortaya koyduğu maddî ve manevî değerler bütünü oluşturulan unsurlardan biri.
72	Küresel Sorun	Yeryüzünde yaşayan insanların tümünü ilgilendiren sorunlardır.
73	Laiklik	Devlet ile din işlerinin ayrılığı, devletin, din ve vicdan özgürlüğünün gerçekleşmesi bakımından yansız olması.
74	Medya	Yazılı, sesli ya da görsel tüm kitle iletişim araçları, basın yayını.
75	Meslek	Bir kimsenin yaşamını sürdürmek, geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş.
76	Meşrutiyet	Hükümdarla yönetilen bir ülkede hükümdarın başkanlığı altında parlamento yönetimine dayanan hükümet biçimi.
77	Milat	İsa Peygamberin doğduğu gün.
78	Millet	Benzer özellikleri olan topluluk.
79	Milli Egemenlik	Egemenliğin, yani devleti yöneten en üstün gücün, kişilere veya belli zümrelere değil, doğrudan doğruya millete ait olması.
80	Milli Kültür	Milleti millet yapan değerlerin bütünüdür.
81	Monarşi	Tek kişinin hakimiyetine dayanan yönetim sistemi.
82	Nüfus	Belirli bir bölgede, belirli bir anda, bir ülkede yaşayanların oluşturduğu toplam sayı.
83	Okyanus	Yeryüzünde kıtaların arasını dolduran büyük su kütlelerine verilen ad.
84	Olgu	Herkes tarafından bilinen, kesin olan ve kanıtlanabilen bilgiler.
85	Oligarşi	Siyasal erkin birkaç kişilik bir kümenin elinde bulunduğu yönetim, aristokrasinin daralmış biçimi, takımerki.
86	Ortak Miras	Tüm insanlık tarihini ve geleceğini içine alan maddi ve manevi değerlerin tümüdür.
87	Ölçek	Bir harita ya da resimde görülen uzunluklarla bunların imlediği gerçek uzunluklar arasındaki oran.

88	Özgürlük	Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme ya da davranma, herhangi bir koşula bağlı olmama durumu.
89	Pazar	Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli, geçici yer.
90	Reform	Daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklik, düzeltme, düzeltim, ıslahat.
91	Rol	Bir işte bir kimse ya da şeyin üstüne düşen görev.
92	Rönesans	Avrupa’da Ortaçağdan sonra hümanizmin etkisiyle ortaya çıkan, klasik ilkçağ kültürüne dayanarak gelişen bilim ve sanat akımı, yeniden doğuş.
93	Saltanat	Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olmasına dayalı yönetim.
94	Sanat	Bir duygunun, tasarımın ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ya da bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.
95	Sanayi	Hammaddeleri işlemek, enerji kaynakları oluşturmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların tümü.
96	Savaş	Ekonomik ve politik amaçlarına ulaşabilmek için devletlerin ya da toplumsal sınıfların giriştikleri silahlı eylem, harp.
97	Seçim	Yasalar, yönetmelikler uyarınca yasa koymak ve yönetmek için bir ya da daha çok aday arasından belli bir ya da birkaçını yeğleme.
98	Sermaye	Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken ana para ve paraya çevrilebilir malların tamamı.
99	Sivil Toplum Kuruluşu	Resmi kurumlar dışında ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları doğrultusunda çalışan kuruluşlardır.
100	Siyaset-Politika	Çıkar sağlamak amacıyla yapılan kurnazca davranış.
101	Siyasi Güç	Bir devletin milli hedeflerine erişmek, erişilenleri koruyup geliştirmek ve milli menfaat sağlamak amacıyla kullandığı siyasi kuvvetlerin toplam verimidir.
102	Sorumluluk	Kişinin kendi eylemlerini ya da kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet.
103	Sosyal Bilim	Toplum olaylarını, insanın sosyal ve kültürel faaliyetlerini inceleyen bilimlerin ortak adıdır.
104	Sözleşme	Hukuksal sonuç doğurmak amacıyla iki yada daha çok kişinin ya da kuruluşun karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla gerçekleşen işlem, bağıt, akit, mukavele, kontrat.
105	Şehirleşme	Özellikle sanayinin gelişmesi sonucu nüfusun kentlerde toplanması ve kent alanlarının genişlemesi süreci.

106	Tasarruf	(Bir şeyi) İsteddiği gibi kullanma yetkisi, kullanım. Para ya da herhangi bir şeyi dikkatli kullanma, idareli tüketme.
107	Teknoloji	Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aygıtları kapsayan bilgi.
108	Telif ve Patent	Ürün veya buluş sahibine, icat ettiği ürünün satışı, pazarlanması, çoğaltılması, bir benzerinin üretilmesi gibi alanlarda ayrıcalıklar getiren resmî bir belge ve unvandır.
109	Teokrasi	Devletin dini kural ve kaidelere göre yönetilmesi.
110	Ticaret	Kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği.
111	Tören	Bir toplumsal kümede, üyelerin belli bir olayı, kişiyi ya da değeri ayırt edip simgeleştirmesi, bunların anlam ve öneminin güçlendirilmesi amaçlarıyla düzenlenen eylem dizisi.
112	Turizm	1. Dinlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla yapılan gezi. 2. Bir ülkeye ya da bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümü.
113	Tüketim	Üretilen ya da yapılan şeylerin kullanılıp harcanması.
114	Ulaşım	Köyler, kentler, ülkeler arasında bir yerden bir yere gidiş geliş.
115	Uygarlık	Bir ülkenin, bir toplumun, maddi ve manevi varlıklarının, düşün, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümü, medeniyet.
116	Üretim	İnsanların, hayvan, toprak ya da sanayiden sağlama ürün sağlama etkinliği.
117	Ürün	Topraktan, bitkilerden, hayvanlardan, denizlerden elde edilen yararlı şey, mahsul.
118	Vakıf	Bir hizmetin gelecekte de yapılması için bir kimse tarafından belli koşullarla ve resmi bir yolla ayrılarak bırakılan mülk ya da para.
119	Varsayım	Kanıtlanmadan, geçici ya da kalıcı olarak benimsenen önerme; deneyle henüz yeter derecede doğrulanmamış ama doğrulanacağı umulan kuramsal düşünce, faraziye, hipotez.
120	Vatan	Yurt. Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, memleket.
121	Vatandaş	Bir kimsenin bir ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olma durumu.
122	Vergi	Kamu hizmetlerine harcanmak için hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya ya da kimi madde fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten topladığı para.

123	Yargı	Yasalara göre mahkemece bir olay ya da olgunun doğuşuna etken olan nedenlerin de göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi sonucu verilen karar.
124	Yasa	Devletin yasama gücü tarafından konulan, herkesin uyması zorunlu olan yaptırıma bağlı kuralların her biri, kanun.
125	Yasama	Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundan oluşan parlamentonun yasa yapma, yasa koyma, değiştirme ve kaldırma yetkisi.
126	Yatırım	Ulusal ekonominin ya da bir ticaret kuruluşunun üretim ve sunu gücünü artırıcı nitelikte olan aktif değerlerine yapılan yeni eklemeler.
127	Yerleşme	Bir toplumsal kümenin ya da kalabalık bir nüfus topluluğunun, yaşamak ve ekonomik etkinliklerini sürdürebilmek için belli bir yeri seçmeleri eylemi.
128	Yön	Dünya üzerindeki yer ve varlıkların konumunu tanımlamakta kullanılır. Dünya'nın kutupları esas alınır.
129	Yönetim	Önceden belirlenmiş hedeflere ulaşabilmek için, yararlanılacak araç ve kaynakların verimli, etkili ve uygun bir biçimde kullanılmasını kapsayan faaliyetlerin bütünüdür.
130	Yürütme	Bir kuruluşta yasa, tüzük ya da yönetmelikleri uygulamakla görevli kurul.
131	Yüzyıl	Milat başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem.

II. BÖLÜM

2.1 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Kavram öğrenme yaşam boyu devam eden bir süreci kapsar niteliktedir. İlköğretim programı içerisinde bulunan Sosyal Bilgiler dersinde de pek çok kavram bulunmaktadır. Belli alandaki kavramlar öğrenilmeden başka bir öğrenme alanına geçilmesi yeni öğrenmeleri zorlaştırmaktadır.

Çetin(2008)'e göre gelişmekte olan ülkelerde, öğrencilerde tam öğrenmeyi gerçekleştirebilecek zengin öğrenme ortamları oluşturulamadığı için, ders kitapları temel kaynak olarak biraz daha öne çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında, kavramların birçoğu genellikle tanım ve örnek düzeyinde bulunmakta öğrenci çalışma kitaplarında da yeterli etkinlikler yer almamaktadır. Kitapta yer alan tanım ve örneklerde eksiklikler bulunabilmekte, dersi okutan öğretmen kavram öğretimi konusunda nasıl bir yol izleyeceğini bilememektedir.

Kavram öğretimindeki geleneksel yöntem öğrenciye kavramı ifade eden sözcüğü vermek, kavramın sözel bir tanımını vermek, tanımın anlaşılması için kavramın tanımlayıcı ve ayırt edici niteliklerini belirtmek, öğrencinin kavrama dahil örnekler ile dahil olmayan örnekler bulmasını sağlamak basamaklarından oluşur. Bu yöntem kavramları öğretmede yeterince etkili olmaz; çünkü birçok kavramda sıkıntı kesin bir sözel tanım yapılamamasından doğar. Yöntemin etkili öğrenme açısından başka güçlükleri de vardır. Daha yeni bir yöntem öğrencinin prototiplerden (kavramı en iyi anlatan örnek) hareket ederek bir genellemeye ulaşmasını sağlamaktır. Bu yöntemde öğrencinin kavrama dahil birçok örneği inceleyerek tanımlayıcı nitelikleri bulması ve bu yolla genellemeye gitmesi sağlanır. Öğrenci doğru genellemeye ulaştıktan sonra, kavrama dahil olmayan örnekler üzerinde ayırt edici nitelikleri bulması ve bu yolla gereğinden fazla genellemeyi önlemesi sağlanır(MEB Sosyal Bilgiler Programı, 2005).

Bu araştırma ile ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde okutulan Öğretmen Kılavuz Kitapları, Ders Kitapları ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının kavram öğretiminde eksikliklerinin giderilmesi amaçlandığından bu bağlamda önem arz etmektedir.

2.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler programında yer alan kavramların 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki metinlerde kullanılma sıklıkları tespit edilecek ayrıca bu kavramların giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyleri açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

2.3 PROBLEM CÜMLESİ

Derslerin tekdüze işlenmesi, öğrenciye ders içinde düşünmesi için yeterli süre verilmemesi, ders kitaplarında bu yanlışları giderecek örnek ve uygulamalara yer verilmemesi, öğretmenin konu alanında sahip olduğu yanlışlar sebebiyle formal eğitim içinde de öğrenciler bir takım hatalı kavramsal sınıflamalara sahip olabilmektedirler. Bir konuda yanlış bilgiye sahip bir öğrenciye o konuyu öğretmek, hiçbir fikri olmayan bir öğrenciye o konuyu öğretmekten daha zor bir iştir (<http:w3.gazi.edu.tr/~bgunes/files/kavramyanilgilari/giris.html>).

Kavramlar arası ilişkiler öğrenmede pozitif ve negatif etki yapabilir. Bazı kavramlar, diğer kavramların anlaşılması için temel oluştururlar. Birbiriyle ilişkili olan bu tür kavramların sınırlarının doğru biçimde öğrenilmesi önemlidir. Ancak birbiriyle ilişkili olan kavramların sınırları belirgin hale getirilmediğinde, birbirleriyle ne tür ilişkileri olduğu açıkça gösterilmediğinde kavramların anlaşılması zorlaşmaktadır. Anlaşılmamış olan kavramlar ile doğru düşünebilmek, doğru sonuçlara ulaşabilmek, doğru kararlar verebilmek olanaksızdır.

Dönmez(2003)'e göre programda öğretim için ayrılan zamanın büyük bir bölümü ders kitabına ayrıldığı için bu materyalin nitelik yönünden üst seviyede olması gerekir. Öğrencilerin ulaşabilecekleri en temel kaynak olan ders kitaplarının kavramları açıklayıcı ve anlaşılır bilgilerle donatılması bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu sayede öğrencinin, bilginin yapısını oluşturan üç unsurdan biri olan kavramı yanlış olarak algılama olasılığı ve öğrenmesi en aza indirilebilir.

Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları İle Giriş, Geliştirme ve Pekiştirme Düzeyleri Açısından Değerlendirilmesi” biçiminde ifade edilmiştir.

2.4 ALT PROBLEMLER

- 1) 6. ve 7. sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar, 6. ve 7. sınıf SBDK’de hangi sıklıkta ele alınmıştır?
- 2) 6. ve 7.sınıf SBP’de yer alıp 6. ve 7. sınıf SBÖKK’de yer almayan kavramlar var mıdır?
- 3) 6. ve 7. sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar, 6. ve 7. sınıf SBP ile uyumlu mudur?
- 4) 6. ve 7. sınıf SBP’de yer alan kavramlar 6. ve 7. sınıf SBÖÇK’de kullanılmış mıdır?
- 5) 6. sınıf SBP’de yer alan kavramlar 7. sınıf SBP’de tekrar ele alınmış mıdır?
- 6) 6. ve 7. Sınıf SBP’de yer alan kavramlar 6. ve 7. Sınıf SBÖKK’deki kazanımların içeriğinde yer almış mıdır?

2.5 SAYILTILAR

- 1) 2010–2011 eğitim-öğretim yılında kullanılan 6.sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’yi hazırlayan Gizem Yayınları ve 7.sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’yi hazırlayan Anıttepe Yayınlarının SBP’ye uygun olduğu varsayılmaktadır.
- 2) Türkiye’de farklı yayınevleri tarafından hazırlanan 6. ve 7.sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK ile araştırmada incelenen yayınevlerinin kitaplarıyla her konuda eşdeğer olduğu varsayılmaktadır.

2.6 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. 2010–2011 Eğitim-Öğretim yılı Manisa ili, Demirci ilçesinde kullanılan,
2. Gizem Yayınevi tarafından hazırlanan 6.sınıf SBÖKK, SBDK VE SBÖÇK ile,
3. Anıttepe Yayınevi tarafından hazırlanan 7.sınıf SBÖKK, SBDK VE SBÖÇK ile,
4. 6. ve 7. sınıf SBP’de yer alan kavramlar ile sınırlıdır.

2.7 TANIMLAR

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerin ve vatandaşlık konusu bilgilerini yansıtan öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevreyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir(MEB Sosyal Bilgiler Programı, 2004).

Kavram: Kavramlar, ortak özellikleri olan nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu sınıflamaların soyut temsilcileridir (Fidan, 1985; AKT: Taşlı, 2005) .

Kavram Analizi: Kavramın sınıf düzeyine göre öğretiminin belirlenmesi, ilgili kitaplardaki metinlerde kullanılma sıklıkları ve etkinliklerle desteklenmesinin incelenmesidir.

Genel Tarama Modeli: Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir(Karasar, 2009).

2.8 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Altıntaş (2008), “İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kavram Haritaları Kullanmanın Öğrenciler Üzerindeki Etkisi” isimli araştırmasında, kavram haritalarının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmıştır. Ön-test son-test kontrol gruplu deney deseni kullanılan bu araştırmada kavram haritalarının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Eroğlu (2008), “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Geçen Kavramların İçerik Düzenleme Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi” isimli araştırmasında, ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğretilmesi hedeflenen kavramlar içerisinden seçilen bazı kavramların içerik öğelerini incelemiştir. 4., 5., 6. ve 7. sınıf ÖKK’lerde söz konusu kavramların öğretilmesini hedefleyen üniteler, daha sonra da ilgili kavramların geçtiği diğer üniteler belirlenmiştir. Böylece 4. sınıf ÖKK’de 8 ünite, 5. sınıf ÖKK’de 8 ünite, 6. sınıf ÖKK’de 7 ünite, 7. sınıf ÖKK’de 7 ünite olmak üzere, toplam 30 ünite her bir kavram için incelenmiştir. Daha sonra ÖKK’lerde kavramın içerik öğeleriyle ilgili olarak ne tür bilgilere yer verildiği, kavram analizleri sonucunda ulaşılan bilgiler ölçüt alınarak bazı karşılaştırmalar ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1- Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programında, 4. sınıftaki kavramların daha çok giriş düzeyinde, 5. sınıftaki kavramların geliştirme, 6. sınıftaki kavramların daha çok geliştirme ve pekiştirme düzeyinde, 7. sınıfta ise kavramların neredeyse tamamının pekiştirme düzeyinde öğretilmesinin hedeflendiği görülmektedir.
- 2- Araştırma kapsamında incelenen kavramların 4. sınıfta daha çok giriş, 5. sınıfta daha çok geliştirme, 6. sınıfta pekiştirme, 7. sınıfta ise kavramların tamamının pekiştirme düzeyinde öğretilmesinin hedeflendiği görülmektedir.
- 3- Hem Sosyal Bilgiler dersi Eğitim Programında hem ÖKK’lerde kavramların öğretiminin ilk sınıflardan son sınıflara doğru giriş düzeyinden pekiştirme düzeyine doğru olacak biçimde düzenlendiği görülmektedir.

- 4- Sosyal Bilgiler dersi Eğitim Programı ile ÖKK'ler arasında bazı uyumsuzluklar bulunmaktadır. Örneğin eğitim programında pekiştirme düzeyinde öğretileceği belirtilen 9 kavramın 7. sınıf ÖKK'de hangi ünitelerde yer aldığı belirtilmemektedir.
- 5- Giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyinde incelenen kavramların içerik öğelerinin öğretiminin, bu düzeylere uygun olarak hazırlanmadığı saptanmıştır.

Fidan (2009), “Sosyal Bilgiler dersinde geçen ‘cumhuriyet ve demokrasi’ kavramlarıyla ilgili olarak 8. sınıf öğrencilerinin bilgilerinin incelenmesi” isimli araştırmasında, dört ilköğretim okulundan seçilen 218 8.sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Genel tarama modelinde yapılan araştırmada; demokrasi ve cumhuriyet kavramlarıyla ilgili olarak 16 sorudan oluşan kavram başarı testi sonucuna göre; öğrencilerin soruları doğru cevaplama oranlarının %53 ve altında olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin siyasi rejim ile devlet şeklini ayıramadıkları, cumhuriyet kavramının türsel kavramı olan ‘monarşi’ kavramını çok az kullandıkları, demokrasi dışındaki “teokrasi, diktatörlük, komünizm” gibi diğer siyasi rejimleri belirten terimleri çok az kullandıkları bulunmuştur. Araştırmada, çok az sayıda öğrencinin, cumhuriyet ve demokrasi kavramının örneklerini ve örnek olmayanlarını doğru biçimde ayırabildiği ve söz konusu kavramların özelliklerinden bazılarının farkında olduğu saptanmıştır.

Kılıç (2008), “Kavramların Öğretiminde Kavram Analizi Yönteminin Akademik Başarıya Ve Bilişsel Esnekliğe Etkisi” isimli araştırmasında, kavram analizi temel alınarak yapılan öğretimin akademik başarıya ve bilişsel esnekliğe etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği ve sınıf öğretmeliği 2. sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Kavramlara ilişkin akademik başarıyı ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen kavram başarı testi uygulanmıştır. Bilişsel esnekliği değerlendirmek için ise, araştırmacı tarafından uyarlaması yapılan “yapıyı doldur/fill-in-the-structure” testi kullanılmıştır. Denel işlemler sonunda, kavramların öğretiminde kavram analizi yönteminin akademik başarıyı artırdığı ve bilişsel esnekliği geliştirdiği bulunmuştur.

Samancı ve diğeri (2005), “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Yeni Öğretim Programında Yer Alan Kavramlar” isimli araştırmasında, ilköğretim 4 ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi yeni öğretim programında yer alan konu ve kavramlar incelenmiştir. Yeni programda yer alan kavramlar 4ve 5. sınıf ünitelerine göre çıkarılarak tablolaştırılmış ve bu kavramlarla öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve değerler üzerinde durulmuştur. Ayrıca hem eski hem de yeni programda yer alan benzer kavramlar ünitelere göre karşılaştırılmalı olarak tablo halinde sunulmuştur.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1- Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretim programında, eski programda (1998 Sosyal Bilgiler öğretim programı) olmayan birçok yeni kavrama yer verilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretim programında yeni birçok kavramın yer almasını, günümüz toplumsal değişim ve gelişimlerin eğitim sistemine yansıtma zorunluluğundan kaynaklandığını söyleyebiliriz.
- 2- Eski programda yer alan ve ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrenci seviyesinin üzerinde olan bir çok kavramın ise yeni programda yer almadığı görülmektedir. Öğrenci merkezli eğitimi hedefleyen yeni Sosyal Bilgiler öğretim programında öğrencilere kazandırılacak konu ve kavram sayısı azaltılarak daha çok öğrenci etkinlikleri ön plana çıkarılmıştır.
- 3- Yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretim programı kavram öğretiminde, disiplinler arası bir yaklaşımla ilköğretim öğrencilerine kavramları kazandırmayı amaçlanmaktadır.
- 4- Yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim programında öğrencilere kazandırılacak kavram sayılarının azaltılması olumlu bir durum olarak değerlendirilmekle birlikte günümüz dünyanın güncel kavramları olan enerji, çevre bilinci, göç, deniz gibi kavramlarının yeni programda yeterince yer almaması da bir eksiklik olarak görülebilir.

Sonuç olarak, İlköğretim öğrencilerinin seviyelerinin üzerinde olan birçok kavramın programdan çıkarılmasının olumlu olduğunu, günlük yaşamı yakından ilgilendiren güncel kavramların da ilköğretim düzeyinde programda yer almasının da gerekli olduğu söylenebilir.

Taşlı (2005), “4.-7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Üniteleri İle İlgili Kavram Bulmacaları Örnekleri” isimli araştırmasında, sosyal bilgiler dersi ünitelerinde geçen kavramlarla ilgili tanım düzeyinde bilgini verilerle öğrencide ezberleme durumunun gerçekleştiği belirtilmektedir. Ezberlenen bilgilerin zamanla unutulmasından doğan problemleri azaltmak için kavramlarla ilgili daha farklı etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ünite de geçen kavramlar, öğrencilere grup yarışmalarına bağlı ve oyun formatlarıyla kazandırılırsa daha gerçekçi öğrenmenin oluşacağı düşünülmektedir. Bu amaçla; ilköğretim Sosyal Bilgiler ünitelerinin hedeflerinde yer alan kavramların anlam bilgisi kazandırılması çalışmalarına öğretmenler ve öğrenciler için örnek model sunmak için bu çalışma yapılmıştır. Öğretmenin kavram öğretimi çalışmalarına yeni bir zenginlik katacağı varsayılan kavram bulmacaları, bir kavramı salt ezberleme yerine bir takım aşamalardan geçerek bireysel ve grup sorumluluğu altında somut hale getirerek öğrenmeye katkı sağlayabilir. Öğrenci kendi bildiklerini grup arkadaşlarıyla paylaşırken öğrenme düzeyini de artıracaktır. Kavram bulmacaları öğrencilerin bağımsız öğrenme yetenekleri de geliştirerek onlara bilgi empoze etme yerine kendilerinin bilgiye empoze olmaları yolunu açabilir.

Taşlı (2005), “Günümüz Coğrafya Öğretiminde Öğrenci Aktivitelerinin Bilgi Üretimine Dönüştürülmesinde Olgular, Kavramlar ve Genellemelerin Sistemik Kullanımının Sağlanması” isimli araştırmasında, bilginin yapı taşları olarak nitelendirilen olgu, kavram ve genelleme dizini içinde gerek tümünden gelişimsel ve gerekse tümevarımsal yaklaşımlarla gerçekleştirilecek bir coğrafya öğretiminin daha etkili olacağı vurgulanmıştır. Coğrafya da bilginin yapı taşları olan olgu, kavram ve genellemeleri içeren bilginin nasıl üretileceği fikrini yakalamış bir öğrenci modeli oluşturmak zorunluluğu vardır. Öyle ki artık öğrenciler, görevlerinin bilgi edinmenin yanında bilgi üretmek olduğunu da anlamalıdır. Buna karşılık öğretmenler de bilgi nakletme yerine öğrencilerine bilginin üretilme yollarında yardımcı olma bilincini kazanmalıdırlar. Böylece coğrafya toplumsal anlamda daha etkin bir hâle geleceği ifade edilmiştir.

Ünlü (2011), “İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Geçen Temel Kavramların 8. Sınıf Öğrencilerinde Erişi düzeyi” isimli araştırmasında, Sosyal Bilgiler programında 8. sınıf öğrencilerine kazandırılması hedeflenen kavramlara ulaşıp ulaşılmadığı, Bloom’un taksonomisi dikkate alınarak bilgi basamağına göre ortaya konulmuştur. Bu çalışmada yeterli etkinliklerle desteklenen kavramların erişim düzeyleri yüksek iken etkinliklerle desteklenmeyen ve günlük hayatta kullanılmayan kavramların ise anlama düzeyinin azaldığı söylenebilir.

Yazıcı ve Samancı (2008), “İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları ile İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri” isimli araştırmasında, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders konuları ile ilgili bazı kavramlar hakkında öğrencilerin fikir, duygu ve düşüncelerini tespit ederek onların bu kavramları anlama düzeylerini tespit etmektedir. Araştırma betimsel nitelikte bir alan araştırması olarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini iki ilköğretim 5. sınıf şubesinden 44 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma ilköğretim 5. sınıf “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesi üzerinde yoğunlaştırılmıştır. İlköğretim 5. sınıf ders kitabı ve İlköğretim Sosyal Bilgiler müfredat programı incelenerek ünitelerde geçen 30 adet kavram tespit edilmiştir. Daha sonra bu kavramlar, öğrencilerin kısa yazılı cevaplar verebilecekleri şekilde anket form halinde düzenlenerek, ünite konuları sınıfta işlendikten iki hafta sonra uygulanmıştır. Ünite de geçen kavramlar tespit edilirken öğretmenler ve eğitim uzmanlarının da fikri alınmıştır. Uygulanan anket formundan elde edilen veriler, kavramı doğru anlama, kavram yanlışlığı, kavram kargaşası ve cevapsız şekilde tasnif edilerek, öğrencilerin bu kavramlarla ilgili anlama düzeyleri tablolar haline getirilip yorumlanmıştır. Sonuç olarak:

1. Öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları kavramların öğretilmesinde, öğretim metot ve tekniklerinin iyi seçilmesi öğrenmenin anlamlı ve kalıcı olması bakımından gereklidir. Bu kavramlar somut bir şekilde görsel materyallerle sunulmalıdır.

2. Öğretmenler kavram yanlışlarını azaltmak için öğretimi buna dayanarak yapılandırmalı, yanlış düşünceleri açıkça ortaya koymalı, yeni düşünce ve kavramlara belirginlik kazandırmalıdır (Özer, 1997; AKT: Yazıcı ve Samancı, 2008). Öğretmenlerin, yeni kavramları öğretmeye başlamadan, öğrencilerdeki mevcut kavram yanlışlarını ortaya çıkarmaları, öğretim sonrası öğrencilerdeki kavram yanlışlarını azaltabilir (Büyükkasap ve Samancı, 1997; AKT: Yazıcı ve Samancı, 2008).
3. Öğretilen kavramı adlandıran sözcüklerin tanımını yazılı ve sözlü olarak vererek, kavramla ilgili örnek ve örnek olmayanları öğrencilere buldurması yanlış kavram öğrenilmesini ve kavram kargaşasını büyük ölçüde engelleyebilir

III. BÖLÜM

3.1 YÖNTEM

Bu çalışmada 6. ve 7. sınıf SBP’de yer alan kavramların ilgili sınıflarda kullanılan SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’de nasıl yer verildiği incelenmiştir. Kavramların ilgili kitaplarda içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Yapılacak çalışmaya uygun olması nedeniyle tarama modeli türlerinden genel tarama modeli seçilmiştir.

3.2 ÇALIŞMA EVRENİ

Bu araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim öğretim yılında 6. ve 7. sınıflarda kullanılan SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’ler oluşturmaktadır.

3.3 ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim öğretim yılında Gizem Yayınevi tarafından hazırlanan 6. sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’leri ile Anıttepe Yayınevi tarafından hazırlanan 7. sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’leri oluşturmaktadır.

3.4 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak ÖKK, DK ve ÖÇK’leri kullanılmıştır. 2010- 2011 ders yılı ilköğretim SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’lerine bakıldığında; 6. sınıflar için 3, 7. sınıflar için 3 farklı kitabının bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmada bu farklı kitaplar içerisinden Manisa ili Demirci ilçesinde dağıtılan 6. ve 7. SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’leri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen ÖKK, DK ve ÖÇK’lerinin yazarları ve yayın evleri sınıflara göre ayrıntılı bir şekilde aşağıda verilmiştir:

- 2010 yılında basılmış, Gizem yayınlarına ait editörlüğünü Kamil Kuş’un yapıp; Doç. Dr. Enver Aydın Kolukısa, Arş. Gör. Halil Tokcan, Arş. Gör. Bülent Akbaba’ un yazmış olduğu 6. sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’leri,
- 2010 yılında basılmış, Anıttepe yayınlarına ait editörlüğünü Enver Ülker’in yapıp; Dr. Mehmet Metin Arslan’ın yazmış olduğu 6. sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK’leri incelenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm araştırmanın alt problemleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Sosyal bilgiler programında yer alan kavramların 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki metinlerde kullanılma sıklıkları ile giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyleri açısından değerlendirilmesi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda karşımıza çıkan alt probleme ait bulgular ve yorumlar aşağıda yer almaktadır:

1. 6. ve 7. Sınıf SBP ve SBÖKK'lerde Yer Alan Kavramların SBDK ve SBÖÇK'lerde Kullanılma Sıklıkları.
2. 6. ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. ve 7.Sınıf Sosyal Bigiler Öğretmen Kılavuz Kitaplarında İşleniş Düzeylerine Göre Dağılımı.
3. Sosyal Bilgiler Programında Yer Almayıp 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Ünite Başlarındaki Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlara Ait Tablolar.
4. 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabında Yer Alan Kavramların 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Kazanımlarla Bağlantılarını Gösterir Tablolar.
5. 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabında Yer Alan Kavramların 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Kazanımlarla Bağlantılarını Gösterir Tablolar.

4.1 6. ve 7. Sınıf SBP ve SBÖKK’lerde Yer Alan Kavramların SBDK ve SBÖÇK’lerde Kullanılma Sıklıkları

Tablo-2.1: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Aile	4	16	Kanıt	0
2	Akrabalık	0	17	Katılım	0
3	Bilim	11	18	Kaynak	6
4	Birey	3	19	Kurum	52
5	Cumhuriyet	9	20	Laiklik	1
6	Değer	11	21	Millet	10
7	Düşünce	6	22	Milli Egemenlik	0
8	Egemenlik	1	23	Milli Kültür	1
9	Estetik	0	24	Olgu	14
10	Etkileşim	0	25	Rol	0
11	Gelenek	1	26	Sivil Toplum Kuruluşu	0
12	Genelleme	0	27	Sorumluluk	5
13	Grup	2	28	Sosyal Bilim	6
14	Görüş	11	29	Sözleşme	6
15	Hoşgörü	0	30	Varsayım	0

Tablo-2.1’de; 6.sınıf SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların, 6.sınıf SBDK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “aile” kavramı 4 defa, “bilim” kavramı 11 defa, “birey” kavramı 3 defa, “cumhuriyet” kavramı 9 defa, “değer” kavramı 11 defa, “düşünce” kavramı 6 defa, “egemenlik” kavramı 1 defa, “gelenek” kavramı 1 defa, “grup” kavramı 2 defa, “görüş” kavramı 11 defa, “kurum” kavramı 52 defa, “laiklik” kavramı 1 defa, “millet” kavramı 10 defa, “milli kültür” kavramı 1 defa, “olgu” kavramı 14 defa, “sorumluluk” kavramı 5 defa, “sosyal bilim” kavramı 6 defa, “sözleşme” kavramı 6 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “akrabalık, estetik, etkileşim, genelleme, hoşgörü, kanıt, katılım, milli egemenlik, rol, sivil toplum kuruluşu ve varsayım” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.2: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Afet	0
2	Beşeri Ortam	0
3	Bölge	34
4	Coğrafi Konum	1
5	Çağ	14
6	Çevre	7
7	Çevre Kirliliği	0
8	Değer	4
9	Doğal Kaynaklar	1
10	Doğal Ortam	1
11	Göç	5
12	İklim	51
13	Kaynak	6
14	Kıta	5
15	Nüfus	3
16	Ortak Miras	0
17	Ölçek	36
18	Ticaret	16
19	Ürün	5
20	Yerleşme	5
21	Yön	5
22	Yüzyıl	12

Tablo-2.2’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Yeryüzünde Yaşam” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 34 defa, “coğrafi konum” kavramı 1 defa, “çağ” kavramı 14 defa, “çevre” kavramı 7 defa, “değer” kavramı 4 defa, “doğal kaynaklar” kavramı 1 defa, “doğal ortam” kavramı 1 defa, “göç” kavramı 5 defa, “iklim” kavramı 51 defa, “kaynak” kavramı 6 defa, “kıta” kavramı 5 defa, “nüfus” kavramı 3 defa, “ölçek” kavramı 36 defa, “ticaret” kavramı 16 defa, “ürün” kavramı 5 defa, “yerleşme” kavramı 5 defa, “yön” kavramı 5 defa, “yüzyıl” kavramı 12 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “afet, beşeri ortam, çevre kirliliği, ortak miras” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.3: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “İpek Yolunda Türkler” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bağımsızlık	4	26	Kut	0
2	Barış	0	27	Kültür	16
3	Beşeri Ortam	0	28	Kültürel Öge	0
4	Bilim	6	29	Millet	30
5	Bölge	26	30	Milli Egemenlik	0
6	Coğrafi Konum	0	31	Milli Kültür	0
7	Cumhuriyet	7	32	Monarşi	0
8	Çağ	9	33	Nüfus	0
9	Çevre	3	34	Özgürlük	0
10	Demokrasi	0	35	Saltanat	0
11	Devlet	124	36	Sanat	26
12	Dil	6	37	Savaş	31
13	Din	25	38	Seçim	0
14	Doğal Ortam	0	39	Ticaret	18
15	Egemenlik	5	40	Tören	2
16	Ekonomi	2	41	Ulaşım	0
17	Ekonomik Faaliyet	0	42	Uygarlık	0
18	Fetih	10	43	Üretim	1
19	Gelenek	10	44	Ürün	8
20	Göç	13	45	Vatan	9
21	İklim	0	46	Vergi	1
22	Kanıt	3	47	Yerleşme	0
23	Kıta	4	48	Yön	5
24	Kronoloji	0	49	Yönetim	6
25	Kurum	1	50	Yüzyıl	11

Tablo-2.3’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “İpek Yolunda Türkler” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bağımsızlık” kavramı 4 defa, “bilim” kavramı 6 defa, “bölge” kavramı 26 defa, “cumhuriyet” kavramı 7 defa, “çağ” kavramı 9 defa, “çevre” kavramı 3 defa, “devlet” kavramı 124 defa, “dil” kavramı 6 defa, “din” kavramı 25 defa, “egemenlik” kavramı 5 defa, “ekonomi” kavramı 2 defa, “fetih” kavramı 10 defa, “gelenek” kavramı 10 defa, “göç” kavramı 13 defa, “kanıt” kavramı 3 defa, “kıta” kavramı 4 defa, “kurum” kavramı 1 defa, “kültür” kavramı 16 defa, “millet” kavramı 30 defa, “sanat” kavramı 26 defa, “savaş” kavramı 31 defa, “ticaret” kavramı 18 defa, “tören” kavramı 2 defa, “üretim” kavramı 1 defa, “ürün” kavramı 8 defa, “vatan” kavramı 9 defa, “vergi” kavramı 1 defa, “yön” kavramı 5 defa, “yönetim” kavramı 6 defa, “yüzyıl” kavramı 11 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “barış, beşeri ortam, coğrafi konum, demokrasi, doğal ortam, ekonomik faaliyet, iklim, kronoloji, kut, kültürel öge, milli egemenlik, milli kültür, monarşi, nüfus, özgürlük, saltanat, seçim, ulaşım, uygarlık ve yerleşme” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.4: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Ülkemizin Kaynakları” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bölge	40	16	İşsizlik	0
2	Bütçe	0	17	İthalat	1
3	Çevre	11	18	Kaynak	24
4	Çevre Kirliliği	1	19	Meslek	59
5	Değer	3	20	Sermaye	0
6	Devlet	14	21	Sorumluluk	3
7	Doğal Kaynaklar	5	22	Tasarruf	0
8	Doğal Ortam	0	23	Ticaret	0
9	Ekonomi	22	24	Turizm	8
10	Ekonomik Faaliyet	5	25	Tüketim	2
11	Enerji	1	26	Ulaşım	12
12	Emek	1	27	Üretim	14
13	Girişimci	1	28	Ürün	20
14	İhracat	22	29	Vergi	27
15	İsraf	1	30	Yatırım	22

Tablo-2.4’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Ülkemizin Kaynakları” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 40 defa, “çevre” kavramı 11 defa, “çevre kirliliği” 1 defa, “değer” kavramı 3 defa, “devlet” kavramı 14 defa, “doğal kaynaklar” kavramı 5 defa, “ekonomi” kavramı 22 defa, “ekonomik faaliyet” kavramı 5 defa, “emek” kavramı 1 defa, “enerji” kavramı 1 defa, “girişimci” kavramı 1 defa, “ihracat” kavramı 22 defa, “israf” kavramı 1 defa, “ithalat” kavramı 1 defa, “kaynak” kavramı 24 defa, “meslek” kavramı 59 defa, “sorumluluk” kavramı 3 defa, “turizm” kavramı 8 defa, “tüketim” kavramı 2 defa, “ulaşım” kavramı 12 defa, “üretim” kavramı 14 defa, “ürün” kavramı 20 defa, “vergi” kavramı 27 defa, “yatırım” kavramı 22 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bütçe, doğal ortam, işsizlik, sermaye, tasarruf ve ticaret” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.5: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Ülkemiz ve Dünya” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Çevre	7	14	Kaynak	9
2	Çevre Kirliliği	1	15	Kültür	2
3	Dayanışma	2	16	Kültürel Öğe	0
4	Değer	1	17	Küresel Sorun	0
5	Değişim	0	18	Medya	0
6	Dil	5	19	Milli Kültür	0
7	Doğal Kaynaklar	1	20	Ortak Miras	0
8	Din	0	21	Pazar	0
9	Düşünce	1	22	Ticaret	9
10	Ekonomi	0	23	Tören	1
11	Ekonomik Faaliyet	9	24	Turizm	2
12	Gelenek	1	25	Ulaşım	0
13	İhracat	25	26	Uygarlık	0

Tablo-2.5’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Ülkemiz ve Dünya” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “çevre” kavramı 7 defa, “çevre kirliliği” 1 defa, “dayanışma” kavramı 2 defa, “değer” kavramı 1 defa, “dil” kavramı 5 defa, “doğal kaynaklar” kavramı 1 defa, “düşünce” kavramı 1 defa, “ekonomik faaliyet” kavramı 9 defa, “gelenek” kavramı 1 defa, “ihracat” kavramı 25 defa, “kaynak” kavramı 9 defa, “kültür” kavramı 2 defa, “ticaret” kavramı 9 defa, “tören” kavramı 1 defa, “turizm” kavramı 2 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “değişim, din, ekonomi, kültürel öge, kültürel sorun, medya, milli kültür, ortak miras, pazar, ulaşım ve uygarlık” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.6: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Demokrasinin Serüveni” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Akrabalık	0	18	Kaynak	1
2	Anayasa	11	19	Kurum	0
3	Bildirge	41	20	Laiklik	0
4	Birey	1	21	Meşrutiyet	3
5	Cumhuriyet	31	22	Millet	29
6	Dayanışma	0	23	Milli Egemenlik	3
7	Değer	8	24	Milli Kültür	0
8	Değişim	2	25	Oligarşi	3
9	Düşünce	18	26	Sivil Toplum Kuruluşu	0
10	Egemenlik	8	27	Sorumluluk	0
11	Etkileşim	0	28	Sözleşme	18
12	Gelenek	2	29	Telif Ve Patent	0
13	Genelleme	0	30	Varsayım	0
14	Görüş	8	31	Yürütme	2
15	Grup	4	32	Yargı	3
16	Kant	0	33	Yasa	34
17	Katılım	5	34	Yasama	3

Tablo-2.6’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Demokrasinin Serüveni” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “anayasa” kavramı 11 defa, “bildirge” kavramı 41 defa, “birey” kavramı 1 defa, “cumhuriyet” kavramı 31 defa, “değer” kavramı 8 defa, “değişim” kavramı 2 defa, “düşünce” kavramı 18 defa, “egemenlik” kavramı 8 defa, “gelenek” kavramı 2 defa, “görüş” kavramı 8 defa, “grup” kavramı 4 defa, “katılım” kavramı 5 defa, “kaynak” kavramı 1 defa, “meşrutiyet” kavramı 3 defa, “millet” kavramı 29 defa, “milli egemenlik” kavramı 3 defa, “oligarşi” kavramı 3 defa, “sözleşme” kavramı 18 defa, “yürütme” kavramı 2 defa, “yargı” kavramı 3 defa, “yasa” kavramı 34 defa, “yasama” kavramı 3 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “akrabalık, dayanışma, etkileşim, genelleme, kanıt, kurum, laiklik, milli kültür, sivil toplum kuruluşu, sorumluluk, telif ve patent ve varsayım” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-2.7: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bilim	56
2	Çevre	10
3	Çevre Kirliliği	0
4	Dayanışma	2
5	Değer	2
6	Enerji	5
7	İletişim	4
8	Kaynak	0
9	Kurum	3
10	Kut	0
11	Kültür	8
12	Kültürel Öğe	0
13	Sosyal Bilim	15
14	Şehirleşme	1
15	Teknoloji	16
16	Telif Ve Patent	1
17	Ulaşım	8
18	Yüzyıl	1

Tablo-2.7’de SBP ve sbökk’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bilim” kavramı 56 defa, “çevre” kavramı 10 defa, “dayanışma” kavramı 2 defa, “değer” kavramı 2 defa, “enerji” kavramı 5 defa, “iletişim” kavramı 4 defa, “kurum” kavramı 3 defa, “kültür” kavramı 8 defa, “soysal bilim” kavramı 15 defa, “şehirleşme” kavramı 1 defa, “teknoloji” kavramı 16 defa, “telif ve patent” kavramı 1 defa, “ulaşım” kavramı 8 defa, “yüzyıl” kavramı 1 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “çevre kirliliği, kaynak, kut ve kültürel öge” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.1: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Aile	0	16	Kanıt	0
2	Akrabalık	0	17	Katılım	0
3	Bilim	22	18	Kaynak	0
4	Birey	0	19	Kurum	0
5	Cumhuriyet	4	20	Laiklik	0
6	Değer	0	21	Millet	0
7	Düşünce	0	22	Milli Egemenlik	0
8	Egemenlik	0	23	Milli Kültür	0
9	Estetik	0	24	Olgu	11
10	Etkileşim	0	25	Rol	0
11	Gelenek	0	26	Sivil Toplum Kuruluşu	0
12	Genelleme	4	27	Sorumluluk	7
13	Grup	1	28	Sosyal Bilim	5
14	Görüş	10	29	Sözleşme	0
15	Hoşgörü	0	30	Varsayım	0

Tablo-3.1’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bilim” kavramı 22 defa, “cumhuriyet” kavramı 4 defa, “genelleme” kavramı 4 defa, “grup” kavramı 1 defa, “görüş” kavramı 10 defa, “olgu” kavramı 11 defa, “sorumluluk” kavramı 7 defa, “sosyal bilim” kavramı 5 defa, “sözleşme” kavramı 6 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “aile, akrabalık, birey, değer, düşünce, egemenlik, estetik, etkileşim, gelenek, hoşgörü, kanıt, katılım, kaynak, kurum, laiklik, millet, milli egemenlik, milli kültür, rol, sivil toplum kuruluşu, sözleşme ve varsayım ” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.2: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Afet	0
2	Beşeri Ortam	0
3	Bölge	17
4	Coğrafi Konum	4
5	Çağ	16
6	Çevre	5
7	Çevre Kirliliği	0
8	Değer	3
9	Doğal Kaynaklar	0
10	Doğal Ortam	0
11	Göç	0
12	İklim	43
13	Kaynak	42
14	Kıta	40
15	Nüfus	1
16	Ortak Miras	0
17	Ölçek	9
18	Ticaret	2
19	Ürün	1
20	Yerleşme	18
21	Yön	1
22	Yüzyıl	13

Tablo-3.2’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “Yeryüzünde Yaşam” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 17 defa, “coğrafi konum” kavramı 4 defa, “çağ” kavramı 16 defa, “çevre” kavramı 5 defa, “değer” kavramı 3 defa, “iklim” kavramı 43 defa, “kaynak” kavramı 42 defa, “kıta” kavramı 40 defa, “nüfus” kavramı 1 defa, “ölçek” kavramı 9 defa, “ticaret” kavramı 2 defa, “ürün” kavramı 1 defa, “yerleşme” kavramı 18 defa, “yön” kavramı 1 defa, “yüzyıl” kavramı 13 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “afet, beşeri ortam, çevre kirliliği, doğal kaynaklar, doğal ortam, göç ve ortak miras” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.3: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “İpek Yolunda Türkler” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bağımsızlık	0	26	Kut	4
2	Barış	0	27	Kültür	7
3	Beşeri Ortam	0	28	Kültürel Öğe	0
4	Bilim	0	29	Millet	25
5	Bölge	7	30	Milli Egemenlik	4
6	Coğrafi Konum	0	31	Milli Kültür	4
7	Cumhuriyet	0	32	Monarşi	0
8	Çağ	2	33	Nüfus	1
9	Çevre	1	34	Özgürlük	0
10	Demokrasi	0	35	Saltanat	0
11	Devlet	38	36	Sanat	5
12	Dil	4	37	Savaş	11
13	Din	5	38	Seçim	0
14	Doğal Ortam	0	39	Ticaret	0
15	Egemenlik	4	40	Tören	7
16	Ekonomi	0	41	Ulaşım	0
17	Ekonomik Faaliyet	2	42	Uygarlık	0
18	Fetih	7	43	Üretim	0
19	Gelenek	5	44	Ürün	0
20	Göç	9	45	Vatan	0
21	İklim	5	46	Vergi	0
22	Kanıt	3	47	Yerleşme	0
23	Kıta	0	48	Yön	4
24	Kronoloji	4	49	Yönetim	2
25	Kurum	0	50	Yüzyıl	0

Tablo-3.3’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “İpek Yolunda Türkler” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 7 defa, “çağ” kavramı 2 defa, “çevre” kavramı 1 defa, “devlet” kavramı 38 defa, “dil” kavramı 4 defa, “din” kavramı 5 defa, “egemenlik” kavramı 4 defa, “ekonomik faaliyet” kavramı 2 defa, “fetih” kavramı 7 defa, “gelenek” kavramı 5 defa, “göç” kavramı 9 defa, “iklim kavramı 5 defa, “kanıt” kavramı 3 defa, “kronoloji” kavramı 4 defa, “kut” kavramı 4 defa, “kültür” kavramı 7 defa, “millet” kavramı 25 defa, “milli egemenlik” kavramı 4 defa, “milli kültür” kavramı 4 defa, “nüfus” kavramı 1 defa, “sanat” kavramı 5 defa, “savaş” kavramı 11 defa, “tören” kavramı 7 defa, “yön” kavramı 4 defa, “yönetim” kavramı 2 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bağımsızlık, barış, beşeri ortam, bilim, coğrafi konum, cumhuriyet, demokrasi, doğal ortam, ekonomi, kıta, kurum, kültürel öğe, monarşi, özgürlük, saltanat, seçim, ticaret, ulaşım, uygarlık, üretim, ürün, vatan, vergi, yerleşme ve yüzyıl” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.4: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “Ülkemizin Kaynakları” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bölge	15	16	İşsizlik	0
2	Bütçe	0	17	İthalat	1
3	Çevre	0	18	Kaynak	35
4	Çevre Kirliliği	0	19	Meslek	8
5	Değer	0	20	Sermaye	0
6	Devlet	0	21	Sorumluluk	5
7	Doğal Kaynaklar	6	22	Tasarruf	0
8	Doğal Ortam	0	23	Ticaret	5
9	Ekonomi	9	24	Turizm	8
10	Ekonomik Faaliyet	4	25	Tüketim	1
11	Enerji	2	26	Ulaşım	0
12	Emek	0	27	Üretim	5
13	Girişimci	0	28	Ürün	10
14	İhracat	1	29	Vergi	10
15	İsraf	0	30	Yatırım	14

Tablo-3.4’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “Ülkemizin Kaynakları” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 15 defa, “doğal kaynaklar” kavramı 6 defa, “ekonomi” kavramı 9 defa, “ekonomik faaliyet” kavramı 4 defa, “enerji” kavramı 2 defa, “ihracat” kavramı 1 defa, “ithalat” kavramı 1 defa, “kaynak” kavramı 35 defa, “meslek” kavramı 8 defa, “sorumluluk” kavramı 5 defa, “ticaret” kavramı 5 defa, “turizm” kavramı 8 defa, “tüketim” kavramı 1 defa, “üretim” kavramı 5 defa, “ürün” kavramı 10 defa, “vergi” kavramı 10 defa, “yatırım” kavramı 14 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bütçe, çevre, çevre kirliliği, değer, devlet, doğal ortam, emek, girişimci, israf, işsizlik, sermaye, tasarruf ve ulaşım” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.5: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “Ülkemiz ve Dünya” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Çevre	18	14	Kaynak	34
2	Çevre Kirliliği	0	15	Kültür	4
3	Dayanışma	3	16	Kültürel Öğe	2
4	Değer	5	17	Küresel Sorun	0
5	Değişim	1	18	Medya	0
6	Dil	2	19	Milli Kültür	0
7	Doğal Kaynaklar	0	20	Ortak Miras	0
8	Din	0	21	Pazar	0
9	Düşünce	0	22	Ticaret	5
10	Ekonomi	1	23	Tören	0
11	Ekonomik Faaliyet	2	24	Turizm	0
12	Gelenek	0	25	Ulaşım	0
13	İhracat	15	26	Uygarlık	0

Tablo-3.5’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “Ülkemiz ve Dünya” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “çevre” kavramı 18 defa, “dayanışma” kavramı 3 defa, “değer” kavramı 5 defa, “değişim” kavramı 1 defa, “dil” kavramı 2 defa, “ekonomi” kavramı 1 defa, “ekonomik faaliyet” kavramı 2 defa, “ihracat” kavramı 15 defa, “kaynak” kavramı 34 defa, “kültür” kavramı 4 defa, “kültürel öge” kavramı 2 defa, “ticaret” kavramı 5 defa, tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “çevre kirliliği, doğal kaynaklar, din, düşünce, gelenek, küresel sorun, medya, milli kültür, ortak, miras, pazar, tören, turizm, ulaşım ve uygarlık” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.6: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBÖÇK “Demokrasinin Serüveni” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Akrabalık	0	18	Kaynak	29
2	Anayasa	4	19	Kurum	0
3	Bildirge	2	20	Laiklik	0
4	Birey	0	21	Meşrutiyet	4
5	Cumhuriyet	7	22	Millet	0
6	Dayanışma	0	23	Milli Egemenlik	0
7	Değer	1	24	Milli Kültür	0
8	Değişim	0	25	Oligarşi	6
9	Düşünce	2	26	Sivil Toplum Kuruluşu	0
10	Egemenlik	0	27	Sorumluluk	0
11	Etkileşim	0	28	Sözleşme	6
12	Gelenek	0	29	Telif Ve Patent	0
13	Genelleme	0	30	Varsayım	0
14	Görüş	2	31	Yürütme	0
15	Grup	0	32	Yargı	0
16	Kanıt	4	33	Yasa	4
17	Katılım	4	34	Yasama	0

Tablo-3.6’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBÖÇK “Demokrasinin Serüveni” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “anayasa” kavramı 7 defa, “bildirge” kavramı 2 defa, “cumhuriyet” kavramı 4 defa, “değer” kavramı 1 defa, “düşünce” kavramı 2 defa, “görüş” kavramı 2 defa, “kanıt” kavramı 4 defa, “katılım” kavramı 4 defa, “kaynak” kavramı 29 defa, “meşrutiyet” kavramı 4 defa, “oligarşi” kavramı 6 defa, “sözleşme” kavramı 6 defa, “yasa” kavramı 4 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “akrabalık, birey, dayanışma, değişim, etkileşim, egemenlik, gelenek, genelleme, grup, kurum, laiklik, millet, milli egemenlik, milli kültür, sivil toplum kuruluşu, sorumluluk, telif ve patent, varsayım, yürütme, yargı ve yasama” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-3.7: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 6.Sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bilim	4
2	Çevre	0
3	Çevre Kirliliği	0
4	Dayanışma	4
5	Değer	0
6	Enerji	5
7	İletişim	5
8	Kaynak	27
9	Kurum	0
10	Kut	0
11	Kültür	0
12	Kültürel Öge	0
13	Sosyal Bilim	7
14	Şehirleşme	1
15	Teknoloji	5
16	Telif Ve Patent	5
17	Ulaşım	1
18	Yüzyıl	2

Tablo-3.7’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 6.sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bilim” kavramı 4 defa “dayanışma” kavramı 4 defa, “enerji” kavramı 5 defa, “iletişim” kavramı 5 defa, “kaynak” kavramı 27 defa, “sosyal bilim” kavramı 7 defa, “şehirleşme” kavramı 1 defa, “teknoloji” kavramı 5 defa, “telif ve patent” kavramı 5 defa, “ulaşım” kavramı 1 defa, “yüzyıl” kavramı 2 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “çevre, çevre kirliliği, değer, kurum, kut, kültür, kültürel öge” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.1: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “İletişim ve İnsan İlişkileri” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Birey	4
2	Duygu	6
3	Düşünce	29
4	Etkileşim	4
5	Görüş	3
6	İletişim	75
7	Kişilik	0
8	Rol	0
9	Sosyal Bilim	0
10	Kutup	0
11	Ekvator	0

Tablo-4.1’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “birey” kavramı 4 defa, “duygu” kavramı 6 defa, “düşünce” kavramı 29 defa, “etkileşim” kavramı 4 defa, “görüş” kavramı 3 defa, “iletişim” kavramı 75 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “kişilik, rol, sosyal bilim, kutup ve ekvator” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.2: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Ülkemizde Nüfus” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Beşeri Ortam	0
2	Bölge	11
3	Coğrafi Konum	0
4	Doğal Kaynaklar	0
5	Doğal Ortam	0
6	Göç	38
7	Harita	12
8	İklim	19
9	İşsizlik	3
10	Nüfus	177
11	Şehirleşme	4
12	Ulaşım	18
13	Vergi	0
14	Yerleşme	15
15	Çevre	0
16	Çevre Kirliliği	2
17	Hak	19
18	Vatan	0

Tablo-4.2’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Ülkemizde Nüfus” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 11 defa, “göç” kavramı 38 defa, “harita” kavramı 12 defa, “iklim” kavramı 19 defa, “işsizlik” kavramı 3 defa, “nüfus” kavramı 177 defa, “şehirleşme” kavramı 4 defa, “ulaşım” kavramı 18 defa, “yerleşme” kavramı 15 defa, “çevre kirliliği” kavramı 2 defa, “hak” kavramı 19 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “beşeri ortam, coğrafi konum, doğal kaynaklar, doğal ortam, vergi, çevre ve vatan” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.3: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Türk Tarihinde Yolculuk” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Değer	4
2	Devlet	118
3	Dil	4
4	Din	19
5	Estetik	1
6	Fetih	63
7	Gaza	1
8	Gelenek	3
9	Hoşgörü	9
10	Islahat	5
11	İskan	2
12	Kant	2
13	Kronoloji	0
14	Kültür	18
15	Kültürel Öge	0
16	Sanat	7
17	Siyasi Güç	0
18	Tören	2
19	Vatan	5
20	Yüzyıl	31
21	Ticaret	15

Tablo-4.3’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “değer” kavramı 4 defa, “devlet” kavramı 118 defa, “dil” kavramı 4 defa, “din” kavramı 19 defa, “estetik” kavramı 1 defa, “fetih” kavramı 63 defa, “gaza” kavramı 1 defa, “gelenek” kavramı 3 defa, “hoşgörü” kavramı 9 defa, “ıslahat” kavramı 5 defa, “iskan” kavramı 2 defa, “kant” kavramı 2 defa, “kültür” kavramı 18 defa, “sanat” kavramı 7 defa, “tören” kavramı 2 defa, “vatan” kavramı 5 defa, “yüzyıl” kavramı 31 defa, “ticaret” kavramı 15 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “kronoloji, kültürel öge ve siyasi güç” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.4: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Zaman İçinde Bilim” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bilim	74
2	Buluş	7
3	Çağ	37
4	Değişim	1
5	Keşif	13
6	Milat	0
7	Reform	11
8	Rönesans	26
9	Teknoloji	5
10	Uygarlık	7
11	Özgürlük	9

Tablo-4.4’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Zaman İçinde Bilim” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bilim” kavramı 74 defa, “buluş” kavramı 7 defa, “çağ” kavramı 37 defa, “değişim” kavramı 1 defa, “keşif” kavramı 13 defa, “reform” kavramı 11 defa, “Rönesans” kavramı 26 defa, “teknoloji” kavramı 5 defa, “uygarlık” kavramı 7 defa, “özgürlük” kavramı 9 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen sadece“milat” adlı kavrama metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.5: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Ekonomi ve Sosyal Hayat” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bütçe	0	14	Pazar	2
2	Dayanışma	8	15	Sanayi	40
3	Ekonomi	12	16	Sermaye	0
4	Ekonomik Faaliyet	0	17	Sorumluluk	2
5	Emek	4	18	Tasarruf	0
6	Enerji	1	19	Ticaret	30
7	Girişimci	0	20	Tüketim	0
8	İhracat	6	21	Üretim	12
9	İsraf	2	22	Ürün	23
10	İthalat	1	23	Vakıf	59
11	Kaynak	9	24	Vergi	6
12	Meslek	28	25	Yatırım	0
13	Okyanus	0			

Tablo-4.5’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “dayanışma” kavramı 8 defa, “ekonomi” kavramı 12 defa, “emek” kavramı 4 defa, “enerji” kavramı 1 defa, “ihracat” kavramı 6 defa, “israf” kavramı 1 defa, “ithalat” kavramı 1 defa, “kaynak” kavramı 9 defa, “meslek” kavramı 28 defa, “Pazar” kavramı 2 defa, “sanayi” kavramı 40 defa, “sorumluluk” kavramı 2 defa, “ticaret” kavramı 30 defa, “üretim” kavramı 12 defa, “ürün” kavramı 23 defa, “vakıf” kavramı 59 defa, “vergi” kavramı 6 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bütçe, ekonomik faaliyet, girişimci, okyanus, sermaye, tasarruf, tüketim ve yatırım” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.6: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Yaşayan Demokrasi” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Anayasa	26	16	Milli Egemenlik	9
2	Bildirge	0	17	Monarşi	2
3	Cumhuriyet	59	18	Oligarşi	1
4	Demokrasi	8	19	Özgürlük	4
5	Egemenlik	14	20	Saltanat	5
6	Grup	4	21	Seçim	7
7	Hak	27	22	Sivil Toplum Kuruluşu	1
8	Kamuoyu	2	23	Siyaset	0
9	Katılım	3	24	Sözleşme	0
10	Kurultay	8	25	Vatandaş	10
11	Kurum	9	26	Yargı	13
12	Kut	5	27	Yasa	13
13	Laiklik	0	28	Yasama	12
14	Medya	10	29	Yönetim	61
15	Meşrutiyet	12	30	Yürütme	14

Tablo-4.6’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Yaşayan Demokrasi” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “anayasa” kavramı 26 defa, “cumhuriyet” kavramı 59 defa, “demokrasi” kavramı 8 defa, “egemenlik” kavramı 14 defa, “grup” kavramı 4 defa, “hak” kavramı 27 defa, “kamuoyu” kavramı 2 defa, “katılım” kavramı 3 defa, “kurultay” kavramı 8 defa, “kurum” kavramı 9 defa, “kut” kavramı 5 defa, “medya” kavramı 10 defa, “meşrutiyet” kavramı 12 defa, “milli egemenlik” kavramı 9 defa, “monarşi” kavramı 2 defa, “oligarşi” kavramı 1 defa, “özgürlük” kavramı 4 defa, “saltanat” kavramı 5 defa, “seçim” kavramı 7 defa, “sivil toplum kuruluşu” kavramı 1 defa, “vatandaş” kavramı 10 defa, “yargı” kavramı 13 defa, “yasa” kavramı 13 defa, “yasama” kavramı 12 defa, “yönetim” kavramı 61 defa, “yürütme” kavramı 14 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bildirge, laiklik, siyaset ve sözleşme” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-4.7: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBDK “Ülkeler Arası Köprüler” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bağımsızlık	6
2	Barış	8
3	Genelleme	0
4	Küresel Sorun	9
5	Milli Kültür	0
6	Olgü	0
7	Ortak Miras	13
8	Sanat	0
9	Savaş	100
10	Turizm	0
11	Kültür	3
12	Uygarlık	0
13	Sorumluluk	3

Tablo-4.7’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBDK “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bağımsızlık” kavramı 6 defa, “barış” kavramı 8 defa, “küresel sorun” kavramı 9 defa, “ortak miras” kavramı 13 defa, “savaş” kavramı 100 defa, “kültür” kavramı 3 defa, “sorumluluk” kavramı 3 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “genelleme, milli kültür, olgu, sanat, turizm ve uygarlık” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.1: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “İletişim ve İnsan İlişkileri” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Birey	1
2	Duygu	0
3	Düşünce	3
4	Etkileşim	1
5	Görüş	0
6	İletişim	7
7	Kişilik	0
8	Rol	0
9	Sosyal Bilim	0
10	Kutup	0
11	Ekvator	0

Tablo-5.1’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “birey” kavramı defa, “düşünce” kavramı 3 defa, “etkileşim” kavramı 1 defa, “iletişim” kavramı 7 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “duygu, görüş, kişilik, rol, sosyal bilim, kutup ve ekvator” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.2: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Ülkemizde Nüfus” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Beşeri Ortam	0
2	Bölge	2
3	Coğrafi Konum	0
4	Doğal Kaynaklar	0
5	Doğal Ortam	0
6	Göç	18
7	Harita	6
8	İklim	1
9	İşsizlik	2
10	Nüfus	43
11	Şehirleşme	0
12	Ulaşım	2
13	Vergi	0
14	Yerleşme	11
15	Çevre	0
16	Çevre Kirliliği	0
17	Hak	10
18	Vatan	0

Tablo-5.2’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Ülkemizde Nüfus” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bölge” kavramı 2 defa, “göç” kavramı 18 defa, “harita” kavramı 6 defa, “iklim” kavramı 1 defa, “işsizlik” kavramı 2 defa, “nüfus” kavramı 43 defa, “ulaşım” kavramı 2 defa, “yerleşme” kavramı 11 defa, “hak” kavramı 10 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “beşeri ortam, coğrafi konum, doğal kaynaklar, doğal ortam, şehirleşme, vergi, çevre, çevre kirliliği ve vatan” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.3: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Türk Tarihinde Yolculuk” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Değer	0
2	Devlet	18
3	Dil	0
4	Din	3
5	Estetik	2
6	Fetih	2
7	Gaza	0
8	Gelenek	0
9	Hoşgörü	2
10	Islahat	1
11	İskan	0
12	Kanıt	3
13	Kronoloji	5
14	Kültür	1
15	Kültürel Öge	0
16	Sanat	0
17	Siyasi Güç	3
18	Tören	1
19	Vatan	0
20	Yüzyıl	0
21	Ticaret	4

Tablo-5.3’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “değer” kavramı 4 defa, “devlet” kavramı 18 defa, “din” kavramı 3 defa, “estetik” kavramı 2 defa, “fetih” kavramı 2 defa, “hoşgörü” kavramı 2 defa, “ıslahat” kavramı 1 defa, “kanıt” kavramı 3 defa, “kronoloji” kavramı 5 defa, “kültür” kavramı 1 defa, “siyasi güç” kavramı 3 defa, “tören” kavramı 1 defa, “ticaret” kavramı 4 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “değer, dil, gaza, gelenek, iskan, kültürel öge, sanat, vatan ve yüzyıl” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.4: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Zaman İçinde Bilim” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bilim	22
2	Buluş	1
3	Çağ	7
4	Değişim	1
5	Keşif	3
6	Milat	0
7	Reform	5
8	Rönesans	11
9	Teknoloji	2
10	Uygarlık	3
10	Özgürlük	2

Tablo-5.4’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Zaman İçinde Bilim” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bilim” kavramı 22 defa, “buluş” kavramı 1 defa, “çağ” kavramı 7 defa, “değişim” kavramı 1 defa, “keşif” kavramı 3 defa, “reform” kavramı 5 defa, “rönesans” kavramı 11 defa, “teknoloji” kavramı 2 defa, “uygarlık” kavramı 3 defa, “özgürlük” kavramı 2 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen sadece“milat” adlı kavrama metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.5: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Ekonomi ve Sosyal Hayat” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bütçe	1	14	Pazar	0
2	Dayanışma	0	15	Sanayi	0
3	Ekonomi	2	16	Sermaye	0
4	Ekonomik Faaliyet	0	17	Sorumluluk	0
5	Emek	0	18	Tasarruf	0
6	Enerji	0	19	Ticaret	4
7	Girişimci	0	20	Tüketim	0
8	İhracat	2	21	Üretim	3
9	İsraf	0	22	Ürün	5
10	İthalat	0	23	Vakıf	4
11	Kaynak	1	24	Vergi	0
12	Meslek	9	25	Yatırım	0
13	Okyanus	0			

Tablo-5.5’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “bütçe” kavramı 1 defa, “ekonomi” kavramı 2 defa, “ihracat” kavramı 2 defa, “kaynak” kavramı 1 defa, “meslek” kavramı 9 defa, “ticaret” kavramı 4 defa, “üretim” kavramı 3 defa, “ürün” kavramı 5 defa, “vakıf” kavramı 4 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “dayanışma, ekonomik faaliyet, emek, enerji, girişimci, israf, ithalat, okyanus, pazar, sanayi, sermaye, sorumluluk, tasarruf, tüketim, vergi ve yatırım ” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.6: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Yaşayan Demokrasi” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları	Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Anayasa	5	16	Milli Egemenlik	2
2	Bildirge	0	17	Monarşi	1
3	Cumhuriyet	17	18	Oligarşi	0
4	Demokrasi	2	19	Özgürlük	1
5	Egemenlik	3	20	Saltanat	1
6	Grup	0	21	Seçim	7
7	Hak	8	22	Sivil Toplum Kuruluşu	2
8	Kamuoyu	1	23	Siyaset	0
9	Katılım	0	24	Sözleşme	0
10	Kurultay	2	25	Vatandaş	3
11	Kurum	8	26	Yargı	3
12	Kut	1	27	Yasa	0
13	Laiklik	0	28	Yasama	2
14	Medya	3	29	Yönetim	17
15	Meşrutiyet	2	30	Yürütme	2

Tablo-5.6’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Yaşayan Demokrasi” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “anayasa” kavramı 5 defa, “cumhuriyet” kavramı 17 defa, “demokrasi” kavramı 2 defa, “egemenlik” kavramı 3 defa, “hak” kavramı 8 defa, “kamuoyu” kavramı 1 defa, “kurum” kavramı 8 defa, “kurultay” kavramı 2 defa, “kut” kavramı 1 defa, “medya” kavramı 3 defa, “meşrutiyet” kavramı 2 defa, “milli egemenlik” kavramı 2 defa, “monarşi” kavramı 1 defa, “özgürlük” kavramı 1 defa, “saltanat” kavramı 1 defa, “seçim” kavramı 7 defa, “sivil toplum kuruluşu” kavramı 2 defa, “vatandaş” kavramı 3 defa, “yargı” kavramı 3 defa, “yasama” kavramı 2 defa, “yönetim” kavramı 17 defa, “yürütme” kavramı 2 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bildirge, grup, katılım, laiklik, oligarşi siyaset, sözleşme ve yasa” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Tablo-5.7: SBP ve SBÖKK’de Yer Alan Kavramların 7.Sınıf SBÖÇK “Ülkeler Arası Köprüler” Ünitesindeki Metinlerde Kullanılma Sıklıkları.

Sayı	Kavramlar	Metinlerde Kullanılma Sıklıkları
1	Bağımsızlık	0
2	Barış	5
3	Genelleme	0
4	Küresel Sorun	8
5	Milli Kültür	0
6	Olgu	0
7	Ortak Miras	6
8	Sanat	1
9	Savaş	32
10	Turizm	0
11	Kültür	1
12	Uygarlık	0
13	Sorumluluk	1

Tablo-5.7’de SBP ve SBÖKK’de yer alan kavramların 7.sınıf SBÖÇK “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesindeki metinlerde kullanılma sıklıkları görülmektedir. Bu üniteyi oluşturan metinlerde; “barış” kavramı 5 defa, “küresel sorun” kavramı 8 defa, “ortak miras” kavramı 6 defa, “sanat” kavramı 1 defa, “savaş” kavramı 32 defa, “kültür” kavramı 1 defa, “sorumluluk” kavramı 1 defa tekrar edildiği görülmektedir. Bununla birlikte SBP ve SBÖKK’de yer almasına rağmen “bağımsızlık, genelleme, milli kültür, olgu, turizm ve uygarlık” adlı kavramlara metinlerde hiç rastlanmamıştır.

Yukarıdaki tablolarda ilköğretim SBP’de yer alan kavramların 6. ve 7.sınıflara ait SBDK ve SBÖÇK’lerdeki metinlerde kullanılma sıklıkları tespit edilmiş olup; 6.sınıf SBDK’deki metinlerde 50 adet, 6.sınıf SBÖÇK’deki metinlerde 79 adet, 7.sınıf SBDK’deki metinlerde 34 adet, 7.sınıf SBÖÇK’deki metinlerde 55 adet kavramın ilgili kitaplardaki metinlerde kullanılmadığı görülmüştür. Öğrenilen kavramların duyu organlarına hitap etme derecesi arttıkça öğrenme kolaylaşır. Görme duyusuna hitap eden bir bilginin anlaşılabilir, hafızaya kaydedilmesi daha kolaydır(Özer, Zühal ve Şahin, 1996; AKT: Yazıcı ve Samancı, 2003). SBP’de yer alan kavramların çoğunun ders kitaplarındaki metinlerde kullanılmaması öğrencilerde kavramların tam öğrenilmemesine yol açabilir. Bilginin yapı taşları olan kavramı(Fidan, 1985; AKT: Taşlı, 2005) tam öğrenemeyen öğrencilerin bir sonraki sınıfta da zorluklar yaşayacağı muhtemeldir.

4.2 6. ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kavramların 6. ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitaplarında İşleniş Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo-6.1: 6. Sınıf SBÖKK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’deki Kavramlarla İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Aile	pekiştirme	yok
Akrabalık	pekiştirme	yok
Bilim	geliştirme	pekiştirme
Birey	geliştirme	pekiştirme
Cumhuriyet	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Düşünce	pekiştirme	pekiştirme
Egemenlik	pekiştirme	pekiştirme
Estetik	geliştirme	pekiştirme
Etkileşim	giriş	geliştirme
Gelenek	geliştirme	pekiştirme
Genelleme	giriş	geliştirme
Grup	geliştirme	pekiştirme
Görüş	geliştirme	geliştirme
Hoşgörü	geliştirme	pekiştirme
Kanıt	geliştirme	pekiştirme
Katılım	pekiştirme	pekiştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Kurum	geliştirme	pekiştirme
Laiklik	giriş	geliştirme
Millet	geliştirme	yok
Milli Egemenlik	geliştirme	pekiştirme
Milli Kültür	geliştirme	pekiştirme
Olgu	geliştirme	pekiştirme
Rol	geliştirme	pekiştirme
Sivil Toplum Kuruluşu	geliştirme	pekiştirme
Sorumluluk	geliştirme	pekiştirme
Sosyal Bilim	giriş	geliştirme
Sözleşme	geliştirme	pekiştirme
Varsayım	giriş	yok

Tablo-2.1’de; 6. sınıf SBÖKK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; “aile ve akrabalık” kavramları 6. Sınıf SBÖKK’de “pekiştirme” düzeyinde verilmekle birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. “Varsayım” kavramı ise 6. Sınıf SBÖKK’de “giriş” düzeyinde yer almakla birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. Hem 6. sınıf SBÖKK’de hem de 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “bilim, birey, cumhuriyet, değer, düşünce, egemenlik, estetik, etkileşim, gelenek, genelleme, grup, görüş, hoşgörü, kanıt, katılım, kaynak, kurum, laiklik, milli egemenlik, milli kültür, olgu, rol, sivil toplum kuruluşu, sorumluluk, sosyal bilim ve sözleşme” olarak görülmektedir.

Tablo-6.2: 6. Sınıf SBÖKK “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Afet	pekiştirme	yok
Beşeri Ortam	pekiştirme	pekiştirme
Bölge	geliştirme	pekiştirme
Coğrafi Konum	geliştirme	pekiştirme
Çağ	giriş	geliştirme
Çevre	pekiştirme	pekiştirme
Çevre Kirliliği	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Doğal Kaynaklar	geliştirme	pekiştirme
Doğal Ortam	pekiştirme	pekiştirme
Göç	geliştirme	pekiştirme
İklim	pekiştirme	pekiştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Kıta	geliştirme	yok
Nüfus	geliştirme	pekiştirme
Ortak Miras	geliştirme	pekiştirme
Ölçek	geliştirme	yok
Ticaret	geliştirme	pekiştirme
Ürün	pekiştirme	pekiştirme
Yerleşme	pekiştirme	pekiştirme
Yön	pekiştirme	yok
Yüzyıl	geliştirme	pekiştirme

Tablo-6.2 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “Yeryüzünde Yaşam” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; “afet ve yön” kavramları 6. Sınıf SBÖKK’de “pekiştirme” düzeyinde verilmekle birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. “Kıta ve ölçek” kavramları ise 6. Sınıf SBÖKK’de “geliştirme” düzeyinde yer almakla birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. Hem 6. sınıf SBÖKK’de hem de 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “beşeri ortam, bölge, coğrafi konum, çağ, çevre, çevre kirliliği, değer, doğal kaynaklar, doğal ortam, göç, iklim, kaynak, nüfus, ortak miras, ticaret, ürün, yerleşme, yüzyıl” olarak görülmektedir.

Tablo-6.3: 6. Sınıf SBÖKK “İpek Yolunda Türkler” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Bağımsızlık	geliştirme	pekiştirme
Barış	geliştirme	pekiştirme
Beşeri Ortam	pekiştirme	pekiştirme
Bilim	geliştirme	pekiştirme
Bölge	geliştirme	pekiştirme
Coğrafi Konum	geliştirme	pekiştirme
Cumhuriyet	pekiştirme	pekiştirme
Çağ	giriş	geliştirme
Çevre	pekiştirme	pekiştirme
Demokrasi	pekiştirme	pekiştirme
Devlet	pekiştirme	pekiştirme
Dil	pekiştirme	pekiştirme
Din	pekiştirme	pekiştirme
Doğal Ortam	pekiştirme	pekiştirme
Egemenlik	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomi	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomik Faaliyet	pekiştirme	pekiştirme
Fetih	giriş	geliştirme
Gelenek	geliştirme	pekiştirme
Göç	geliştirme	pekiştirme
İklim	pekiştirme	pekiştirme
Kanıt	geliştirme	pekiştirme
Kıta	geliştirme	yok
Kronoloji	geliştirme	pekiştirme
Kurum	geliştirme	pekiştirme
Kut	giriş	geliştirme
Kültür	geliştirme	pekiştirme
Kültürel Öge	geliştirme	pekiştirme
Millet	geliştirme	yok
Milli Egemenlik	geliştirme	pekiştirme
Milli Kültür	geliştirme	pekiştirme
Monarşi	giriş	geliştirme
Nüfus	geliştirme	pekiştirme
Özgürlük	giriş	geliştirme
Saltanat	geliştirme	pekiştirme
Sanat	geliştirme	pekiştirme

Savaş	geliştirme	pekiştirme
Seçim	geliştirme	pekiştirme
Ticaret	geliştirme	pekiştirme
Tören	geliştirme	pekiştirme
Ulaşım	geliştirme	pekiştirme
Uygarlık	giriş	geliştirme
Üretim	pekiştirme	pekiştirme
Ürün	pekiştirme	pekiştirme
Vatan	geliştirme	pekiştirme
Vergi	geliştirme	pekiştirme
Yerleşme	pekiştirme	pekiştirme
Yön	pekiştirme	yok
Yönetim	pekiştirme	pekiştirme
Yüzyıl	geliştirme	pekiştirme

Tablo-6.3 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “İpek Yolunda Türkler” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; “yön” kavramı 6. Sınıf SBÖKK’de “pekiştirme” düzeyinde verilmekle birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. “millet ve kıta” kavramları ise 6. Sınıf SBÖKK’de “geliştirme” düzeyinde yer almakla birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. Hem 6. sınıf SBÖKK’de hem de 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “bağımsızlık, barış, beşeri ortam, bilim, bölge, coğrafi konum, cumhuriyet, çağ, çevre, demokrasi, devlet, dil, din, doğal ortam, egemenlik, ekonomi, ekonomik faaliyet, fetih, gelenek, göç, iklim, kanıt, kronoloji, kurum, kut, kültür, kültürel öge, milli egemenlik, milli kültür, monarşi, nüfus, özgürlük, saltanat, sanat, savaş, seçim, ticaret, tören, ulaşım, uygarlık, üretim, ürün, vatan, vergi, yerleşme, yönetim, yüzyıl” olarak görülmektedir.

Tablo-6.4: 6. Sınıf SBÖKK “Ülkemizin Kaynakları” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Bölge	geliştirme	pekiştirme
Bütçe	pekiştirme	pekiştirme
Çevre	pekiştirme	pekiştirme
Çevre Kirliliği	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Devlet	pekiştirme	pekiştirme
Doğal Kaynaklar	geliştirme	pekiştirme
Doğal Ortam	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomi	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomik Faaliyet	pekiştirme	pekiştirme
Enerji	geliştirme	pekiştirme
Emek	pekiştirme	pekiştirme
Girişimci	geliştirme	pekiştirme
İhracat	geliştirme	pekiştirme
İsraf	geliştirme	pekiştirme
İşsizlik	geliştirme	geliştirme
İthalat	geliştirme	pekiştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Meslek	pekiştirme	pekiştirme
Sermaye	geliştirme	pekiştirme
Sorumluluk	geliştirme	pekiştirme
Tasarruf	geliştirme	pekiştirme
Ticaret	geliştirme	pekiştirme
Turizm	geliştirme	pekiştirme
Tüketim	pekiştirme	pekiştirme
Ulaşım	geliştirme	pekiştirme
Üretim	pekiştirme	pekiştirme
Ürün	pekiştirme	pekiştirme
Vergi	geliştirme	pekiştirme
Yatırım	geliştirme	pekiştirme

Tablo-6.4 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; 6. sınıf SBÖKK’de ve 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “bölge, bütçe, çevre, çevre kirliliği, değer, devlet, doğal kaynaklar, doğal ortam, egemenlik, ekonomi, ekonomik faaliyet, enerji, emek, girişimci, ihracat, israf, işsizlik, ithalat, kaynak, meslek, sermaye, sorumluluk, tasarruf, ticaret, turizm, tüketim, ulaşım, üretim, ürün, vergi, yatırım” olarak görülmektedir.

Tablo-6.5: 6. Sınıf SBÖKK “Ülkemiz ve Dünya” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Çevre	pekiştirme	pekiştirme
Çevre Kirliliği	pekiştirme	pekiştirme
Dayanışma	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Değişim	pekiştirme	pekiştirme
Dil	pekiştirme	pekiştirme
Doğal Kaynaklar	geliştirme	pekiştirme
Din	pekiştirme	pekiştirme
Düşünce	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomi	pekiştirme	pekiştirme
Ekonomik Faaliyet	pekiştirme	pekiştirme
Gelenek	geliştirme	pekiştirme
İhracat	geliştirme	pekiştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Kültür	geliştirme	pekiştirme
Kültürel Öge	geliştirme	pekiştirme
Küresel Sorun	giriş	geliştirme
Medya	giriş	geliştirme
Milli Kültür	geliştirme	pekiştirme
Ortak Miras	geliştirme	pekiştirme
Pazar	geliştirme	pekiştirme
Ticaret	geliştirme	pekiştirme
Tören	geliştirme	pekiştirme
Turizm	geliştirme	pekiştirme
Ulaşım	geliştirme	pekiştirme
Uygarlık	giriş	geliştirme

Tablo-6.5 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; 6. sınıf SBÖKK’de ve 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “çevre, çevre kirliliği, dayanışma, değer, değişim, dil, din, doğal kaynaklar, düşünce, ekonomi, ekonomik faaliyet, gelenek, ihracat, kaynak, kültür, kültürel öge, küresel sorun, medya, milli kültür, ortak miras, pazar, ticaret, tören, turizm, ulaşım, uygarlık” olarak görülmektedir.

Tablo-6.6: 6. Sınıf SBÖKK “Demokrasinin Serüveni” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Akrabalık	pekiştirme	yok
Anayasa	pekiştirme	pekiştirme
Bildirge	geliştirme	pekiştirme
Birey	geliştirme	pekiştirme
Cumhuriyet	pekiştirme	pekiştirme
Dayanışma	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Değişim	pekiştirme	pekiştirme
Düşünce	pekiştirme	pekiştirme
Egemenlik	pekiştirme	pekiştirme
Etkileşim	giriş	geliştirme
Gelenek	geliştirme	pekiştirme
Genelleme	giriş	geliştirme
Görüş	giriş	geliştirme
Grup	geliştirme	pekiştirme
Kanıt	geliştirme	pekiştirme
Katılım	pekiştirme	pekiştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Kurum	geliştirme	pekiştirme
Laiklik	giriş	geliştirme
Meşrutiyyet	giriş	geliştirme
Millet	geliştirme	yok
Milli Egemenlik	geliştirme	pekiştirme
Milli Kültür	geliştirme	pekiştirme
Oligarşi	giriş	geliştirme
Sivil Toplum Kuruluşu	geliştirme	pekiştirme
Sorumluluk	geliştirme	pekiştirme
Sözleşme	geliştirme	pekiştirme
Telif Ve Patent	geliştirme	yok
Varsayım	giriş	yok
Yürütme	giriş	geliştirme
Yargı	pekiştirme	pekiştirme
Yasa	pekiştirme	pekiştirme
Yasama	geliştirme	pekiştirme

Tablo-6.6 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “Demokrasinin Serüveni” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; “akrabalık” kavramı 6. Sınıf SBÖKK’de “pekiştirme” düzeyinde verilmekle birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. Yine “millet, telif ve patent” kavramları 6. Sınıf SBÖKK’de “geliştirme” düzeyinde yer almakla birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. “varsayım” kavramı 6. Sınıf SBÖKK’de “giriş” düzeyinde verilmekle birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. Hem 6. sınıf SBÖKK’de hem de 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “anayasa, bildirge, birey, cumhuriyet, dayanışma, değer, değişim, düşünce, egemenlik, etkileşim, gelenek, genelleme, görüş, grup, kanıt, katılım, kaynak, kurum, laiklik, meşrutiyet, milli egemenlik, milli kültür, oligarşi, sivil toplum kuruluşu, sorumluluk, sözleşme, yürütme, yargı, yasa, yasama” olarak görülmektedir.

Tablo-6.7: 6. Sınıf SBÖKK “Elektronik Yüzyıl” Ünitesi Kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK İle İlişkisi.

KAVRAMLAR	6.SINIF DÜZEYİ	7.SINIF DÜZEYİ
Bilim	geliştirme	pekiştirme
Çevre	pekiştirme	pekiştirme
Çevre Kirliliği	pekiştirme	pekiştirme
Dayanışma	pekiştirme	pekiştirme
Değer	pekiştirme	pekiştirme
Enerji	geliştirme	pekiştirme
İletişim	geliştirme	geliştirme
Kaynak	geliştirme	pekiştirme
Kurum	geliştirme	pekiştirme
Kut	giriş	geliştirme
Kültür	geliştirme	pekiştirme
Kültürel Öge	geliştirme	pekiştirme
Sosyal Bilim	giriş	geliştirme
Şehirleşme	geliştirme	pekiştirme
Teknoloji	pekiştirme	pekiştirme
Telif Ve Patent	geliştirme	yok
Ulaşım	geliştirme	pekiştirme
Yüzyıl	geliştirme	pekiştirme

Tablo-6.7 incelendiğinde; 6. sınıf SBÖKK “Elektronik Yüzyıl” ünitesi kavramlarının 7.Sınıf SBÖKK’de yer alıp almadıkları ve bu kavramların bir sonraki sınıfta hangi öğretim düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; “telif ve patent” kavramı 6. Sınıf SBÖKK’de “geliştirme” düzeyinde yer almakla birlikte 7.Sınıf SBÖKK’de yer almamaktadır. 6. sınıf SBÖKK’de ve 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kavramlar; “bilim, çevre, çevre kirliliği, dayanışma, değer, enerji, iletişim, kaynak, kurum, kut, kültür, kültürel öge, sosyal bilim, şehirleşme, teknoloji, ulaşım, yüzyıl” olarak görülmektedir.

SBP ve 6.Sınıf SBÖKK’de yer alan “aile, akrabalık, afet, kıta, millet, ölçek, yön, telif-patent” adlı 9 adet kavramın 7.Sınıf SBÖKK’deki kavramlar listesinde yer almadığı görülmüştür. Eğitimde bir süreç içinde öğrenilen bilgilerin tekrarı öğrenmedeki kalıcılığı arttırdığı düşünüldüğünde bu durum bir eksiklik olarak karşımıza çıkabilir. Nitekim, 8. sınıfta okuyan 545 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada “ padişahın başkanlığını yaptığı meclis sistemine ne ad verilir ? “ sorusuna öğrencilerin ancak % 38’i meşrutiyet biçiminde cevap verirken % 62’si cumhuriyet, demokrasi, mutlakiyet, cevabını vermiştir (Safran ve Ata, 2003, Ülger, 2003;AKT: Taşlı, 2005). Bir başka araştırmada (Yazıcı ve Samancı, 2003;AKT: Taşlı, 2005) ilköğretim 5. sınıfta okuyan 44 öğrenci üzerinde ve “ Güzel Yurdumuz Türkiye “ ünitesine ait 30 adet kavram belirlenmiş ve bunlara verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ilk kez karşılaştıkları koy (% 79.5), havza (% 90.9), plato (% 90.9), delta (% 93.2) gibi kavramları cevapsız bırakırken bazı kavramlarda kargaşa ve yanlışlığı yaşadıkları da ortaya çıkmıştır.

4.3 Sosyal Bilgiler Programında Yer Almayıp 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Ünite Başlarındaki Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlara Ait Tablolar

Tablo-7.1: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

1. ÜNİTE: SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	Değişim
	Duygu
	İletişim

Tablo-7.1’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 3 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “değişim, duygu ve iletişim” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.2: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Fazladan Yer Alan Kavramlar.

2. ÜNİTE: YERYÜZÜNDE YAŞAM	Ekvator
	Harita
	Hava Durumu
	İhracat
	İthalat
	Kutup
	Medeniyet
	Milat
	Meridyen
	Okyanus
	Paralel

Tablo-7.2’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Yeryüzünde Yaşam” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 11 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “ekvator, harita, hava durumu, ihracat, ithalat, kutup, medeniyet, milat, meridyen, okyanus ve paralel” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.3: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “İpek Yolunda Türkler” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

3. ÜNİTE: İPEK YOLUNDA TÜRKLER	Benzerlik Ve Farklılık
	Birinci Elden Kaynak
	Değişik Ve Süreklilik
	Devlet Adamı
	Kıtlık
	Kültürel Farklılık
	Liderlik
	Siyaset(Politika)
	Siyasi Güç
	Teşkilat
	Vakıf

Tablo-7.3’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “İpek Yolunda Türkler” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 11 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “benzerlik ve farklılık, birinci elden kaynak, değişik ve süreklilik, devlet adamı, kıtlık, kültürel farklılık, liderlik, siyaset(politika), siyasi güç, teşkilat, vakıf” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.4: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Ülkemizin Kaynakları” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

4. ÜNİTE: ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	Dağıtım
	Dayanışma
	Endüstri
	Giyim
	Para
	Pazar
	Ücret

Tablo-7.4’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 7 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “dağıtım, dayanışma, endüstri, giyim, para, pazar, ücret” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.5: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Ülkemiz ve Dünya” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

5. ÜNİTE:ÜLKEMİZ VE DÜNYA	Akrabalık
	Barış
	Benzerlik Ve Farklılık
	Değişim Ve Süreklilik
	Dış Politika
	Duygu
	Giyim
	Gümrük
	İş Birliği
	İthalat
	Haberleşme
	Kitle İletişimi
	Kitle İletişim Aracı
	Kültürel Farklılık
	Nüfus
	Sosyal Etkileşim
	Uluslararası
	Yardımseverlik

Tablo-7.5’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 18 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “akrabalık, barış, benzerlik ve farklılık, değişim ve süreklilik, dış politika, duygu, giyim, gümrük, işbirliği, ithalat, haberleşme, kitle iletişimi, kitle iletişim aracı, kültürel farklılık, nüfus, sosyal etkileşim, uluslararası, yardımseverlik ” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.6: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Demokrasinin Serüveni” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

6. ÜNİTE: DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	Benzerlik Ve Farklılık
	Bilim
	Birinci Elden Kaynak
	Davranış
	Değişim Ve Süreklilik
	Duygu
	Ekonomi
	Estetik
	Etkin Yurttaş
	Hoşgörü
	İkinci Elden Kaynak
	İletişim
	Kamu
	Kimlik
	Nedensellik
	Olgu
	Sivil Toplum Örgütü
	Sosyal Bilim
	Sosyal Etkileşim
	Sosyal Örgüt
	Temel Hak Ve Özgürlükler
	Teşkilat
	Yurttaşlık

Tablo-7.6’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Demokrasinin Serüveni” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 23 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “benzerlik ve farklılık, bilim, birinci elden kaynak, davranış, değişim ve süreklilik, duygu, ekonomi, estetik, etkin yurttaş, hoşgörü, ikinci elden kaynak, iletişim, kamu, kimlik, nedensellik, olgu, sivil toplum örgütü, sosyal bilim, sosyal etkileşim, sosyal örgüt, temel hak ve özgürlükler, teşkilat, yurttaşlık ” olarak tespit edilmiştir.

Tablo-7.7: SBP’de Yer Almayıp 6.Sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” Ünitesi Başında Kavramlar Listesinde Yer Alan Kavramlar.

7. ÜNİTE: ELEKTRONİK YÜZYIL	Değişim Ve Süreklilik
	Haberleşme
	Kentleşme
	Kitle İletişimi
	Kitle İletişim Aracı
	Kültürel Farklılık
	Sosyal Etkileşim

Tablo-7.7’de SBP’ de yer almayıp 6.sınıf SBDK “Elektronik Yüzyıl” ünitesi başında kavramlar listesinde fazladan 7 adet kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar; “değişim ve süreklilik, haberleşme, kentleşme, kitle iletişimi, kitle iletişim aracı, kültürel farklılık, sosyal etkileşim, şehirleşme” olarak tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tablolarda 6.sınıf SBDK ünite başlarında “Ünitemizin Kavramları” adlı bölümde 6.sınıf SBP’de yer almadığı halde toplam 80 adet kavram fazladan verilmiştir. SBP’de yer alan kavramlara ilave olarak fazladan öğrenciye sunulan bu kavramlar -sosyal bilgiler dersinin özel amaçlarından biri olan kavramların anlam bilgisine- olumsuz etki yapabilir. Araştırmacılar ders kitaplarını, çok fazla kavram içerdiği (Hurd, 1970; ÇEV: Doğanay, 2003) ve bu kavramları çok ayrıntılı açıklamadığı, sadece tanımlayarak listelediği için eleştirmektedirler (Won ve Caltee, 1988; AKT: Doğanay, 2003). Sosyal kavramları öğrencilerin anlamlı olarak öğrenememeleri veya kavram yanılgılarına düşmelerini etkileyen faktörler arasında; ders kitaplarındaki karmaşık anlatım ve kronoloji olmayışı, öğretim metot ve tekniklerin de uygun teknik olmaması, ya da anlaşılır olanın kullanılmaması öğrencilerin çevreden edindikleri hazır ön bilgileri öğretim esnasında kavram değiştirme çalışmaları yapılmaması (Yazıcı ve Samancı, 2003;AKT: Taşlı 2005) ve kavram haritaları, kavram ilişkileri, kavram zincirleri ile kavram bulmacaları gibi öğretici ve pekiştirici çalışmaların yapılmayışı olarak sayılabilir (Taşlı, 2000). Sonuç olarak, ders kitapları yeni içeriğin anlaşılması sürecinde öğrenciye adım adım kılavuzluk yapamamaktadır. Öğrenciler ders kitaplarında okudukları bir kavram hakkında düşünmeye zaman kalmadan, kitap bir başka kavrama geçmektedir (Caltec, 1987 AKT: Doğanay, 2003).

4.4 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabında Yer Alan Kavramların 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Kazanımlarla Bağlantılarını Gösterir Tablolar

Tablo-8.1: “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Aile	*
Akrabalık	*
Bilim	Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.
Birey	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Cumhuriyet	Sosyal bilgilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak gelişimine katkısını fark eder.
Değer	*
Düşünce	Olgu ve görüşü ayırt eder.
Egemenlik	*
Estetik	*
Etkileşim	Yakın çevresindeki bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu fark eder.
Gelenek	*
Genelleme	Yakın çevresindeki bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu fark eder.
Grup	*
Görüş	Olgu ve görüşü ayırt eder.
Hoşgörü	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Kanıt	Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.
Katılım	Sosyal bilgilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak gelişimine katkısını fark eder.
Kaynak	Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.

Kurum	Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.
Laiklik	*
Millet	Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.
Milli Egemenlik	Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.
Milli Kültür	Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.
Olgu	Olgu ve görüşü ayırt eder.
Rol	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Sivil Toplum Kuruluşu	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Sorumluluk	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Sosyal Bilim	Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.
Sözleşme	Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.
Varsayım	Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.

Tablo-8.1'de; 6.sınıf SBÖKK'deki "Sosyal Bilgiler Öğreniyorum" ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK'deki "Sosyal Bilgiler Öğreniyorum" ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş "aile, akrabalık, değer, egemenlik, estetik, grup, laiklik" adlı 7 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.2: “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Afet	*
Beşeri Ortam	Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Bölge	Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.
Coğrafi Konum	Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.
Çağ	Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.
Çevre	Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.
Çevre Kirliliği	*
Değer	*
Doğal Kaynaklar	Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Doğal Ortam	Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Göç	*
İklim	Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur. Haritalardan ve görsel materyallerden yararlanarak Türkiye’de görülen iklim türlerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Kaynak	*
Kıta	Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.
Nüfus	Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.
Ortak Miras	Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.
Ölçek	Farklı ölçeklerde çizilmiş haritalardan yararlanarak ölçek değiştiğinde haritanın değişen özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Ticaret	Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.

Ürün	*
Yerleşme	Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.
Yön	Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.
Yüzyıl	Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.

Tablo-8.2’de; 6.sınıf SBÖKK’deki “Yeryüzünde Yaşam” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK’deki “Yeryüzünde Yaşam” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “afet, çevre kirliliği, değer, göç, kaynak, ürün” adlı 6 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.3: “İpek Yolunda Türkler” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bağımsızlık	*
Barış	*
Beşeri Ortam	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Bilim	*
Bölge	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Coğrafi Konum	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Cumhuriyet	*
Çağ	*
Çevre	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Demokrasi	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Devlet	Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Dil	Orta Asya ilk Türk devletleri ve Türk-İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkılarını kanıtlar gösterir.
Din	Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak İslamiyet’in ortaya çıkışı ve yayılışını inceler.
Doğal Ortam	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Egemenlik	Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Ekonomi	İpek Yolu’nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.
Ekonomik Faaliyet	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Fetih	Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Gelenek	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Göç	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
İklim	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Kant	*
Kıta	*
Kronoloji	*
Kurum	*
Kut	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Kültür	Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir.
Kültürel Öğe	Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir.
Millet	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Milli Egemenlik	*
Milli Kültür	Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir.
Monarşi	Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Nüfus	*
Özgürlük	*
Saltanat	*
Sanat	Orta Asya ilk Türk devletleri ve Türk-İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkılarına kanıtlar gösterir.
Savaş	İpek Yolu'nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.

Seçim	*
Ticaret	İpek Yolu'nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.
Tören	Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir.
Ulaşım	*
Uygarlık	*
Üretim	*
Ürün	*
Vatan	*
Vergi	*
Yerleşme	Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.
Yön	*
Yönetim	Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Yüzyıl	*

Tablo-8.3'de; 6.sınıf SBÖKK'deki "İpek Yolunda Türkler" ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK'deki "İpek Yolunda Türkler" ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş "bağımsızlık, barış, bilim, cumhuriyet, çağ, kanıt, kıta, kronoloji, kurum, milli egemenlik, nüfus, özgürlük, saltanat, seçim, ulaşım, uygarlık, üretim, ürün, vatan, vergi, yön, yüzyıl" adlı 22 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.4: “Ülkemizin Kaynakları” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bölge	*
Bütçe	*
Çevre	*
Çevre Kirliliği	*
Değer	*
Devlet	*
Doğal Kaynaklar	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
Doğal Ortam	*
Ekonomi	Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.
Ekonomik Faaliyet	Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.
Enerji	*
Emek	Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir.
Girişimci	*
İhracat	*
İsraf	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
İşsizlik	*
İthalat	*
Kaynak	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
Meslek	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.
Sermaye	Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar.

Sorumluluk	Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.
Tasarruf	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
Ticaret	*
Turizm	*
Tüketim	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
Ulaşım	*
Üretim	*
Ürün	*
Vergi	Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.
Yatırım	Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar.

Tablo-8.4'de; 6.sınıf SBÖKK'deki "Ülkemizin Kaynakları" ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK'deki "Ülkemizin Kaynakları" ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş "bölge, bütçe, çevre, çevre kirliliği, değer, devlet, doğal ortam, enerji, girişimci, ihracat, işsizlik, ithalat, ticaret, turizm, ulaşım, üretim, ürün" adlı 17 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.5: “Ülkemiz ve Dünya” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Çevre	Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder.
Çevre Kirliliği	Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder.
Dayanışma	Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder.
Değer	*
Değişim	*
Dil	Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.
Doğal Kaynaklar	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Din	*
Düşünce	*
Ekonomi	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Ekonomik Faaliyet	Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Gelenek	*
İhracat	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Kaynak	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Kültür	Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.
Kültürel Öge	Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.
Küresel Sorun	*
Medya	*
Milli Kültür	*

Ortak Miras	*
Pazar	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Ticaret	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Tören	Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.
Turizm	Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.
Ulaşım	*
Uygarlık	*

Tablo-8.5’de; 6.sınıf SBÖKK’deki “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK’deki “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “değer, değişim, dil, düşünce, gelenek, küresel sorun, medya, milli kültür, ortak miras, ulaşım, uygarlık” adlı 11 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.6: “Demokrasinin Serüveni” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Akrabalık	*
Anayasa	*
Bildirge	*
Birey	Demokratik yönetimlerde yaşama hakkı, kişi dokunulmazlığı hakkı, din ve vicdan özgürlüğü ile düşünce özgürlüğüne sahip olunması gerektiğini savunur.
Cumhuriyet	Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
Dayanışma	*
Değer	*
Değişim	Değişik dönem ve kültürlerde demokratik yönetim anlayışının tarihsel gelişimini tartışır.
Düşünce	Demokratik yönetimlerde yaşama hakkı, kişi dokunulmazlığı hakkı, din ve vicdan özgürlüğü ile düşünce özgürlüğüne sahip olunması gerektiğini savunur.
Egemenlik	Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
Etkileşim	*
Gelenek	*
Genelleme	Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.
Görüş	Demokratik yönetimlerde yaşama hakkı, kişi dokunulmazlığı hakkı, din ve vicdan özgürlüğü ile düşünce özgürlüğüne sahip olunması gerektiğini savunur.
Grup	*
Kanıt	*
Katılım	Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.
Kaynak	*
Kurum	*

Laiklik	*
Meşrutiyet	Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
Millet	*
Milli Egemenlik	Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
Milli Kültür	Değişik dönem ve kültürlerde demokratik yönetim anlayışının tarihsel gelişimini tartışır.
Oligarşi	Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
Sivil Toplum Kuruluşu	*
Sorumluluk	*
Sözleşme	Tarihsel belgelerden yola çıkarak insan haklarının gelişim sürecini analiz eder.
Telif Ve Patent	*
Varsayım	*
Yürütme	*
Yargı	*
Yasa	*
Yasama	*

Tablo-8.6’de; 6.sınıf SBÖKK’deki “Demokrasinin Serüveni” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK’deki “Demokrasinin Serüveni” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “akrabalık, anayasa, bildirge, dayanışma, değer, etkileşim, gelenek, grup, kanıt, kaynak, kurum, laiklik, millet, sivil toplum kuruluşu, sorumluluk, telif ve patent, varsayım, yürütme, yargı, yasa, yasama” adlı 21 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo-8.7: “Elektronik Yüzyıl” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bilim	Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark eder.
Çevre	*
Çevre Kirliliği	*
Dayanışma	Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder.
Değer	Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder.
Enerji	*
İletişim	*
Kaynak	*
Kurum	*
Kut	*
Kültür	*
Kültürel Öğe	*
Sosyal Bilim	Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.
Şehirleşme	*
Teknoloji	Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer.
Telif Ve Patent	Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.
Ulaşım	*
Yüzyıl	*

Tablo-8.7’de; 6.sınıf SBÖKK’deki “Demokrasinin Serüveni” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 6.sınıf SBÖKK’deki “Demokrasinin Serüveni” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “çevre, çevre kirliliği, enerji, iletişim, kaynak, kurum, kut, kültür, kültürel öge, şehirleşme, ulaşım, yüzyıl” adlı 11 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

* Bu kavram ünitedeki herhangi bir kazanımla bağlantılı değildir.

4.5 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabında Yer Alan Kavramların 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Kazanımlarla Bağlantılarını Gösterir Tablolar

Tablo- 9.1: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İletişim ve insan ilişkileri” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Birey	*
Duygu	*
Düşünce	Doğru bilgi alma hakkı, düşünceyi açıklama özgürlüğü ve kitle iletişim özgürlüğü arasındaki bağlantıyı fark eder.
Etkileşim	İnsanlar arası etkileşimde kitle iletişim araçlarının rolünü tartışır.
Görüş	*
İletişim	İletişimi, olumlu olumsuz etkileyen tutum ve davranışları fark ederek kendi tutum ve davranışlarıyla karşılaştırır.
Kişilik	İletişimi, olumlu olumsuz etkileyen tutum ve davranışları fark ederek kendi tutum ve davranışlarıyla karşılaştırır.
Rol	İletişimi, olumlu olumsuz etkileyen tutum ve davranışları fark ederek kendi tutum ve davranışlarıyla karşılaştırır.
Sosyal Bilim	*
Kutup	*
Ekvator	*

Tablo-9.1’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “İletişim ve insan ilişkileri” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “İletişim ve insan ilişkileri” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “birey, duygu, görüş, sosyal bilim, kutup, ekvator” adlı 6 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.2: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ülkemizde Nüfus” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Beşeri Ortam	*
Bölge	*
Coğrafi Konum	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
Doğal Kaynaklar	1. Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
Doğal Ortam	*
Göç	Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.
Harita	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
İklim	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
İşsizlik	*
Nüfus	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
Şehirleşme	*
Ulaşım	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
Vergi	*
Yerleşme	Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.
Çevre	*
Çevre Kirliliği	*
Hak	*
Vatan	*

Tablo-9.2’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “Ülkemizde Nüfus” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “Ülkemizde Nüfus” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “beşeri ortam, bölge, doğal ortam, işsizlik, şehirleşme, vergi, çevre, çevre kirliliği, hak, vatan” adlı 10 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.3: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Türk Tarihinde Yolculuk” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Değer	Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.
Devlet	Kanıtlara dayanarak Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkışını etkileyen faktörleri açıklar.
Dil	*
Din	*
Estetik	Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir.
Fetih	Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini, Osmanlı'da ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir.
Gaza	*
Gelenek	Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.
Hoşgörü	Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.
Islahat	Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.
İskan	*
Kanıt	Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.
Kronoloji	*
Kültür	Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.
Kültürel Öge	Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.
Sanat	Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.
Siyasi Güç	Kanıtlara dayanarak Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkışını etkileyen faktörleri açıklar.
Tören	*
Vatan	Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir.
Yüzyıl	*
Ticaret	Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini, Osmanlı'da ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir.

Tablo-9.3’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “dil, din, gaza, iskan, kronoloji, tören, yüzyıl” adlı 7 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.4: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Zaman İçinde Bilim” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bilim	İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.
Buluş	*
Çağ	*
Değişim	*
Keşif	*
Milat	*
Reform	Rönesans ve reformla birlikte Avrupa’da başlayan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini tartışır.
Rönesans	Rönesans ve reformla birlikte Avrupa’da başlayan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini tartışır.
Teknoloji	İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.
Uygarlık	*
Özgürlük	Tarihsel süreçte düşüncüyü ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir.

Tablo-9.4’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “Zaman İçinde Bilim” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “Zaman İçinde Bilim” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “buluş, çağ, değişim, keşif, milat, uygarlık” adlı 6 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.5: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ekonomi ve Sosyal Hayat” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bütçe	*
Dayanışma	Vakıfların çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rolüne tarihten ve günümüzden örnekler verir.
Ekonomi	Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.
Ekonomik Faaliyet	*
Emek	*
Enerji	*
Girişimci	*
İhracat	*
İsraf	*
İthalat	*
Kaynak	Kaynakların, ürünlerin ve ticaret yollarının devletlerin gelişmesindeki önemine tarihten ve günümüzden örnekler verir.
Meslek	Eğitimin meslek edindirme hedefini kavrayarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslekî tercihlerine yönelik planlama yapar.
Okyanus	*
Pazar	*
Sanayi	*
Sermaye	*
Sorumluluk	*
Tasarruf	*
Ticaret	Kaynakların, ürünlerin ve ticaret yollarının devletlerin gelişmesindeki önemine tarihten ve günümüzden örnekler verir.
Tüketim	*

Üretim	Üretimde ve yönetimde toprağın önemini tarihten örneklerle açıklar.
Ürün	Kaynakların, ürünlerin ve ticaret yollarının devletlerin gelişmesindeki önemine tarihten ve günümüzden örnekler verir.
Vakıf	Vakıfların çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rolüne tarihten ve günümüzden örnekler verir.
Vergi	*
Yatırım	*

Tablo-9.5’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “bütçe, ekonomik faaliyet, emek, enerji, girişimci, ihracat, israf, ithalat, okyanus, pazar, sanayi, sermaye, sorumluluk, tasarruf, tüketim, vergi, yatırım” adlı 17 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.6: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Yaşayan Demokrasi” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Anayasa	Anayasamızın 2. maddesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin nitelikleri ile ilgili uygulamalara toplum hayatından örnekler verir.
Bildirge	*
Cumhuriyet	Anayasamızın 2. maddesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin nitelikleri ile ilgili uygulamalara toplum hayatından örnekler verir.
Demokrasi	İçinde bulunduğu eğitsel ve sosyal faaliyetlerde işleyen süreçleri demokrasinin ilkeleri açısından analiz eder.
Egemenlik	Tarihsel süreçte Türk devletlerinde yönetim şekli ve egemenlik anlayışındaki değişim ve sürekliliği fark eder.
Grup	*
Hak	*
Kamuoyu	*
Katılım	*
Kurultay	Tarihsel süreçte Türk devletlerinde yönetim şekli ve egemenlik anlayışındaki değişim ve sürekliliği fark eder.
Kurum	*
Kut	*
Laiklik	*
Medya	Siyasî partilerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin, gündemi ve yönetimin karar alma süreçlerini ne şekilde etkilediğini örnekler üzerinden tartışır.
Meşrutiyet	*
Milli Egemenlik	*
Monarşi	*
Oligarşi	*
Özgürlük	*

Saltanat	*
Seçim	*
Sivil Toplum Kuruluğu	Siyasî partilerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin, gündemi ve yönetimin karar alma süreçlerini ne şekilde etkilediğini örnekler üzerinden tartışır.
Siyaset	*
Sözleşme	*
Vatandaş	*
Yargı	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder.
Yasa	*
Yasama	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder.
Yönetim	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder.
Yürütme	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder.

Tablo-9.6'de; 7.sınıf SBÖKK'deki "Yaşayan Demokrasi" ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK'deki "Yaşayan Demokrasi" ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş "bildirge, grup, hak, kamuoyu, kurum, katılım, kut, laiklik, meşrutiyet, milli egemenlik, monarşi, oligarşi, özgürlük, saltanat, seçim, siyaset, sözleşme, vatandaş, yasa" adlı 19 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo- 9.7: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ülkeler Arası Köprüler” Ünitesi.

KAVRAMLAR	KAZANIMLAR
Bağımsızlık	*
Barış	*
Genelleme	*
Küresel Sorun	Küresel sorunlarla uluslararası kuruluşların kuruluş amaçlarını ilişkilendirir.
Milli Kültür	*
Olgu	*
Ortak Miras	Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.
Sanat	Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.
Savaş	20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasî ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir.
Turizm	*
Kültür	*
Uygarlık	*
Sorumluluk	Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.

Tablo-2.7’de; 7.sınıf SBÖKK’deki “Uluslar Arası Köprüler” ünitesi kazanımlarının doğrudan ya da dolaylı olarak 7.sınıf SBÖKK’deki “Uluslar Arası Köprüler” ünitesi kavramlarıyla bağlantısı incelenmiş “bağımsızlık, barış, genelleme, milli kültür, olgu, turizm, kültür, uygarlık” adlı 8 adet kavramın kazanımlarla bir bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir.

* Bu kavram ünitedeki herhangi bir kazanımla bağlantılı değildir.

Yukarıda tablolarda 6.Sınıf SBÖKK ünite başlarında öğrencilere üniteye verilecek olan kavramlardan 95 tanesinin 6.Sınıf SBÖKK’de yer alan kazanımların içeriğinde doğrudan ya da dolaylı olarak yer almadığı görülmüştür. Yine tablolarda 7.Sınıf SBÖKK ünite başlarında öğrencilere üniteye verilecek olan kavramlardan 73 tanesinin 7.Sınıf SBÖKK’de yer alan kazanımların içeriğinde doğrudan ya da dolaylı olarak yer almadığı görülmüştür.

Kavramların kazanımların içeriğine dahil edilmesinin Sosyal Bilgiler öğretimindeki başarıya katkısı olacağını söyleyebiliriz. Tüm ünitelerin başında, üniteye geçen kavramların anlam bilgisi özel amaç olarak yer almasına rağmen, okullarımızda kavramların öğretime dönük yeterli çalışmanın yapıldığı söylenemez(Taşlı, 2005). Öğrenciler günlük yaşam deneyimlerini ve öğrenilecek kavramla ilgili ön bilgilerini ilişkilendirdiklerinde yeni bilginin anlaşılması kolaylaşmaktadır(McGowan ve Guzzetti, Çev:Doğanay, 2003). Öğrencilerin toplumun bir bireyi olarak yetişmelerinde eğitim ve öğretim süreci içinde “kazanımlar” adlı ifadelerlerin ayrı bir değeri vardır. Öğrenilecek olan kavramın, kazanımın içeriğinde bulunması öğretmenlere bir yol gösterebilir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 SONUÇLAR

1. Sosyal bilgiler dersi eğitim programında yer alan 6. ve 7. sınıftaki kavramların birçoğunun SBDK ve SBÖÇK'lerdeki metinlerde kullanılmadığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersi eğitim programında yer alan 6. ve 7. sınıftaki kavramlardan;

- 6.sınıf SBDK'deki metinlerde 50 adet kavram,
- 6.sınıf SBÖÇK'deki metinlerde 79 adet kavram,
- 7.sınıf SBDK'deki metinlerde 34 adet kavram,
- 7.sınıf SBÖÇK'deki metinlerde 55 adet kavramın ilgili kitaplardaki metinlerde kullanılmadığı görülmektedir.

2. SBP'de 6.sınıftaki kavramlardan 10 tanesinin 7. sınıfta herhangi bir üniteye yer almadığı görülmektedir.

3. SBP'de 6. sınıftaki kavramlarla SBDK'de ünite başlarındaki “Ünitemizin Kavramları” adlı bölüm arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır. SBP 6.sınıfta olması gereken fakat olmayan 80 adet kavram görülmektedir.

4. SBP 6.sınıfta yer alan “gümrük ve teokrasi” adlı kavramların 6.sınıf SBÖKK, SBDK ve SBÖÇK'de yer almadığı görülmektedir. Yine bu kavramların SBP 6.sınıftaki kavramlar arasında giriş düzeyinde verildiği fakat 7.sınıftaki kavramlar arasında olmadığı görülmektedir.

5. Sosyal Bilgiler dersi eğitim programında 6. sınıftaki kavramların daha çok geliştirme ve pekiştirme düzeyinde, 7. sınıfta ise kavramların neredeyse tamamının pekiştirme düzeyinde öğretilmesinin hedeflendiği görülmektedir.

7. SBDK'deki metinlerde ve SBÖÇK'deki etkinliklerde kavramların pekiştirme düzeylerinde işlenmeleri çok az görülmekle birlikte kavramlar daha çok metin içlerinde kelime olarak tekrar edilmiştir.

8. 6. SBDK ünite başlarında SBP'de yer almayan birçok kavrama yer verilmiştir.

5.2 ÖNERİLER

1. Sosyal Bilgiler Programında 6. ve 7. sınıfta verilen kavramların ders kitaplarındaki metinlerde ve öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde tekrar edilmesi sağlanmalıdır.

2. Ders kitaplarında kavramların gösterildiği şemalarda Sosyal Bilgiler Programı içeriğinde olan kavramların kazanımlarla ilişkisini kuran etkinliklere yer verilmelidir.

3. SBDK'lerin arkasına "kavramlar sözlüğü" adı altında kavramların tanımları yazılabilir. Yine tanımdan sonra örnek bir cümle eklenebilir.

4. Kavram öğretimi hakkında SBÖKK'lerde açıklayıcı bilgilere ve örnek etkinliklere yer verilmelidir.

5. Sosyal bilgiler programı 6. ve 7.sınıflarda yer alan kavramların bir kısmının ders kitaplarındaki metinlerde yer almadığı görülmekte, bu kavramların metinlerin içinde yer alması sağlanmalıdır.

6. Kavramların kazanımların kapsamına alınması kavram öğretimi açısından olumlu fayda sağlayabilir.

7. Sosyal Bilgiler Programında 6.sınıftan 7. sınıfa geçerken kavramların veriliş düzeyleri dikkatle incelenmeli, 6.sınıfta giriş düzeyinde verilen bir kavram geliştirme düzeyi gerçekleştirilmeden 7. sınıfta pekiştirme düzeyinde verilmemelidir.

8. Sosyal Bilgiler Programı 6.sınıfta yer alan bazı kavramların 7.sınıfta yer almadığı görülmüştür. Bu kavramların öğretim sürecinin içine dahil edilmesi önem arz edebilir.
9. Islahat, iletişim, keşif, reform, rönesans, siyaset(politika), vakıf adlı kavramlar 6. sınıfta olmamasına rağmen 7.sınıfta verilmektedir. Bu kavramlar en azından tanım ve örnek olaylar yardımıyla 6.sınıfta öğrencilere gösterilebilir.
10. Kavramların tanımları ile yetinilmemeli ayırıcı ve ayırıcı olmayan özellikleri de yazılmalıdır.
11. Her kavramın somut örnekleri üzerinde durulmalıdır.
12. Kavramlar üzerine resim ve karikatürlerle somutlaştırma çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Akkuş, Zekeriya, ve diğerleri, (2008), *Sosyal bilgilerin temelleri*, Ali Sinan Bilgili (Editör), Ankara: Pegem Akademi.

Altıntaş, Gülşen. ve Altıntaş, Uğur, (2008), İlköğretim 5. Sınıf sosyal bilgiler dersinde “kavram haritası” kullanımının öğrenci akademik başarısı üzerindeki etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C.16, S.1, s.61-66.

<http://www.kefdergi.com/pdf/cilt-16-no1-2008Mart/061.pdf>

Erişim Tarihi: 25.12.2009

Bacak, Selda, (2008), İlköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde öykü tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrenilenlerin akademik başarı ve yaratıcılıklarına etkisi, CBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Manisa.

Çaycı, Barış, ve diğerleri, (2007), Sosyal bilgiler dersinde işbirliğine dayalı öğrenme ile kavram öğretimi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C.2, S.15, s.619-630.

<http://www.kefdergi.com/pdf/Cilt-15-No2-2007Ekim/bcayci.pdf>

Erişim Tarihi: 25.12.2009

Demircioğlu, İsmail Hakkı, (2007), *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Doğanay, Ahmet, (2008), Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17, S.2, s.77-96.

<http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi/dosyalar/2008.17.2.501.pdf>

Erişim Tarihi: 04.09.2009

Doğanay, Ahmet, (2004), Sosyal Bilgiler Öğretimi, C. Öztürk- D. Dilek (Editör), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, s.16-47, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Doğanay, Ahmet, (2004), Öğretimde Kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi, C. Öztürk- D. Dilek (Editör), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* s.226-256, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Eroğlu, Celal, (2008), İlköğretim sosyal bilgiler dersinde geçen kavramların içerik düzenleme stratejileri açısından değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.

<http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/tezler/1283.pdf>

Erişim tarihi: 30.06.2010

Fidan, Nazenin, (2009), ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde geçen “demokrasi ve cumhuriyet” kavramlarıyla ilgili bilgilerinin incelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.

<http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/tezler/1464.pdf>

Erişim tarihi: 30.06.2010

Gelen, İsmail, (2002), Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliklerinin değerlendirilmesi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, C.10, S10.

<http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi/dosyalar/2002.10.10.92.pdf>

Erişim Tarihi: 04.09.2009

Karapınar, Yücel, (2007), *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, Ankara: Maya Akademi.

Karasar, Niyazi, (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 19. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Kılıç, Figen (2008), Kavramların öğretiminde kavram analizi yönteminin akademik başarıya ve bilişsel esnekliğe etkisi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.18, S.2, s.223-238.

<http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt18/sayi2/223-238.pdf>

Erişim Tarihi: 25.12.2009

McGowan, Tom ve Guzzetti, Barbara, (2003), Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi, (A.Doğanay Çev.), *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, C.11, S.11.

http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/doganay_01.pdf

Erişim Tarihi: 04.09.2009

Milli Eğitim Bakanlığı, (2004), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi(4-5.sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Samancı, Osman, ve diğerleri, (2005), İlköğretim sosyal bilgiler dersi yeni öğretim programında yer alan kavramlar, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.11.

<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/kkefd/article/viewFile/3995/3819>

Erişim Tarihi: 29.01.2012

Milli Eğitim Bakanlığı, (2006), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Sönmez, Veysel,(1999), *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul:Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Taşlı, İsmail, (2000), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Demirci/Manisa: Tekin Matbaası.

Taşlı, İsmail, (2005), 4.-7. Sınıf sosyal bilgiler programı üniteleri ile ilgili kavram bulmacaları örnekleri, *Milli Eğitim Dergisi*, S.166.

Taşlı, İsmail, (2005), Günümüz coğrafya öğretiminde öğrenci aktivitelerinin bilgi üretimine dönüştürülmesinde olgular, kavramlar ve genellemelerin sistematik kullanımının sağlanması, *Milli Eğitim Dergisi*, S.145.

Ünlü, Fulya, (2011), İlköğretim sosyal bilgiler programında geçen temel kavramların 8.sınıf öğrencilerinde erişim düzeyi, CBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Manisa.

Yazıcı, Hakkı, ve Samancı, Osman, (2003), İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler ders konuları ile ilgili bazı kavramları anlama düzeyleri, *Milli Eğitim Dergisi*, S.158.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/yazici.htm>

Erişim tarihi: 20.12.2009